

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI**

**3 VE 4.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN VE SINIF
ÖĞRETMENLERİNİN VATANSEVERLİK DEĞERİNE İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GİZEM ÖZCEL

KOCAELİ 2019

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI**

**3 VE 4.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN VE SINIF
ÖĞRETMENLERİNİN VATANSEVERLİK DEĞERİNE İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GİZEM ÖZCEL

TEZ DANIŞMANI : Prof. Dr. Elif ÇELEBİ ÖNCÜ

KOCAELİ 2019

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

3 VE 4.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN VE SINIF
ÖĞRETMENLERİNİN VATANSEVERLİK DEĞERİNE İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan: Gizem ÖZCEL

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No: 26/06/2019 - 18

Jüri Başkanı: Prof.Dr. Elif ÇELEBİ ÖNCÜ

Jüri Üyesi: Doç.Dr. Sibel KAYA

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Ebru UZUNKOL

KOCAELİ 2019

TEŞEKKÜR

Araştırma sürecinde beni yüreklendiren, fikir ve tecrübeleri ile beni yönlendiren, farklı bakış açıları ile beni geliştiren, çalışmamın her adımında bana yol gösteren, tezime ve tezimi bitireceğime olan inancını kaybetmeyen ve bana her zaman destek olan çok değerli hocam Sayın Prof. Dr Elif ÇELEBİ ÖNCÜ' ye teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmada yer alan veri toplama araçlarının uygulanması sırasında, tüm çabaları ile yardımcı olan Kocaeli ili Körfez ilçesindeki ilkokul müdürleriyle görüşleri ile çalışmama katkıda bulunan bütün sınıf öğretmenlerine teşekkür ederim.

Bu zamana kadar verdiğim tüm kararlarda arkamda duran ve bana destek olan, bu stresli süreçte sabır ve sevgileri ile yanımda olan, bana olan inançlarını her zaman hissettiren canım annem Meral ÖZCEL'e, babam Özdemir ÖZCEL'e ve kardeşim İrem ÖZCEL'e teşekkür ederim.

Gizem ÖZCEL

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	I
İÇİNDEKİLER	II
ÖZET.....	IV
ABSTRACT.....	V
SİMGE VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	VI
TABLolar LİSTESİ.....	VII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ALANYAZIN İNCELENMESİ	8
1.1 DEĞER OLARAK VATANSEVERLİK	8
1.2 VATANSEVERLİK İLE İLGİLİ BELİRLEYİCİ ÖZELLİKLER.....	10
1.3 İLKOKUL ÇOCUKLARINDA VATANSEVERLİK	13
1.4 VATANSEVERLİK EĞİTİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU	15
1.5 VATANSEVERLİĞİN KAZANDIRILMASINDA KULLANILAN YÖNTEMLER	19
1.6 ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE VATANSEVERLİK EĞİTİMİ	21
1.7 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	22

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM.....	26
2.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ	26
2.2 ÇALIŞMA GRUBU.....	27
2.3 VERİLERİN TOPLANMASI.....	30
2.4 VERİLERİN ANALİZİ	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR.....	33
------------------	----

3.1 ÖĞRETMENLERİN VATANSEVERLİK DEĞERİNE İLİŞKİN BULGULAR	33
3.2 ÖĞRETMENLERİN VATANSEVERLİK EĞİTİMİ ÖLÇEĞİNE YÖNELİK BULGULAR	36
3.3 VATANSEVERLİK EĞİTİMİNDE KULLANILAN YÖNTEM VE TEKNİKLERE İLİŞKİN BULGULARI	39
3.4 SINIF ÖĞRETMENLERİNİN VATANSEVERLİK DEĞERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	41
3.5 3 ve 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN VATANSEVERLİK DEĞERİNE AİT BULGULAR.....	48
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	57
KAYNAKÇA	65
EKLER.....	71
ÖZGEÇMİŞ.....	83

ÖZET

Bu çalışma 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin ve öğretmenlerinin vatanseverlik değerine ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada çalışma grubu olarak Kocaeli'nin Körfez ilçesinde bulunmakta olan dört devlet okulu ile bir özel okulun 3 ve 4. sınıf öğretmenleri ve öğrencileri seçilmiştir. Araştırmaya 29 sınıf öğretmeni ve 435 öğrenci katılmıştır. Araştırma karma yöntem ile gerçekleştirilmiştir. Sınıf öğretmenlerine veri toplama aracı olarak vatanseverlik tutum anketi, görüşme formu ve açık uçlu sorular uygulanırken, öğrencilere yarı yapılandırılmış görüşme formu ile hikaye tamamlama formları uygulanmıştır. Nicel verilerin analizinde standart sapma, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis-H testleri kullanılmış, Nitel verilerin analizinde ise içerik analizinden yararlanılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin vatanseverlik tutumlarının yüksek olduğu görülmüştür. Öğretmenler vatanseverlik değerini önemsediklerini ve öğrencilerine kazandırabilmek için çaba harcadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin ise vatanseverlik değerine ilişkin olumlu tutum içerisinde oldukları bulunmuştur. Öğrencilerin vatanseverlikle ilgili örtük durumlar içeren hikayelere verdikleri cevaplar da vatanseverlikle ilgili “milli birlik ve beraberlik, mücadele, anlaşmaya varma” gibi durumları dillendirerek vatana sahip çıkma ile ilgili farkındalıklarını olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Vatanseverlik, Değer, Vatanseverlik Eğitimi,

ABSTRACT

This research was designed to examine the views of 3rd and 4th grade students and their teachers, about the value of patriotism. In this research 3rd and 4th grade students and their teachers from four public schools and a private school were used as a study group in the district of Körfez, Kocaeli. 29 primary school teachers and 435 students participated in the study. The research was conducted with mixed methods. While teachers were asked to fill the “patriotic attitude survey”, “interview form” and “open-ended questions”, students completed semi-structured interview forms and story completion forms as data collection tools. Standard deviation, Mann Whitney U and Kruskal Wallis-H tests were used for quantitative data analysis while content analysis were used for qualitative data analysis.

The patriotic attitudes of the teachers were found to be high in this research. Teachers stated that they care about the value of patriotism and they made efforts to give this value to their students. And students were found to have positive attitudes towards the value of patriotism. The answers that students gave in projective stories indicated that; students have patriotic awareness. The answers included the phases like; “national unity and cooperation, struggle and making deals”

Key words: Patriotism, Value, Education of Patriotism

SİMGE VE KISALTMALAR LİSTESİ

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

TDK: Türk Dil Kurumu

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımları.....	27
Tablo 2: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Meslekteki Yıllarına Göre Dağılımları	28
Tablo 3: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.....	29
Tablo 4: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	29
Tablo 5: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeyleri.....	29
Tablo 6: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeyleri	30
Tablo 7: Vatanseverlik Tutumlarına Yönelik Yer Alan Maddelerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	34
Tablo 8: Öğretmenlerin Vatanseverlik Tutumlarının Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Bulguları.....	35
Tablo 9: Öğretmenlerin Vatanseverlik Tutumlarına İlişkin Puanlarının Meslekteki Yıllarına Göre Kruskal Wallis-H Testi	36
Tablo 10: Vatanseverlik Eğitimi Boyutuna Yönelik Yer Alan Maddelerin Ortalaması ve Standart Sapma Sonuçları.	37
Tablo 11: Öğretmenlerin Vatanseverlik Eğitime Yönelik Tutumlarının Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Bulguları.....	38
Tablo 12: Öğretmenlerin Vatanseverlik Eğitime Yönelik Tutumlarına İlişkin Puanlarının Meslekteki Yıllarına Göre Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Bulguları .	38
Tablo 13: Vatanseverlik Eğitiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler Boyutuna Yönelik Maddelerin Ortalamaları ve Standart Sapma Sonuçları.....	39
Tablo 14: Öğretmenlerin vatanseverlik eğitiminde kullanılan yöntem ve tekniklere yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre Mann Whitney U testi bulguları	40
Tablo 15: Öğretmenlerin vatanseverlik eğitiminde kullanılan yöntem ve tekniklere yönelik tutumlarına İlişkin Puanlarının Meslekteki Yıllarına Göre Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Bulguları.....	41

Tablo 16: Sınıf Öğretmenlerinin İstiklal Marşının Hissettirdikleriyle İlgili Görüşleri	42
Tablo 17: Bayrağı Yere Düşmüş Şekilde Gördüklerinde Neler Hissettiklerine İlişkin Görüşleri.....	43
Tablo 18: Ülkenizle İlgili Olumsuz Bir Şey Duyduğunuzda Nasıl Tepki Vereceğine İlişkin Görüşleri	43
Tablo 19: Sınıf Öğretmenlerinin 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Denildiğinde Aklına İlk Gelenlerle İlgili Görüşleri.....	44
Tablo 20: Sınıf Öğretmenlerinin Bence Vatansever Bir Bireyde..... İle ilgili Görüşleri.....	45
Tablo 21: Sınıf Öğretmenlerinin Bir Ülkenin Kalkınmasında Değerlerin Rolü..... İle İlgili Görüşleri.....	46
Tablo 22: Ülkesini Çok Seven İnsanların..... Özelliklere Sahip Olması Gerekir Sorusuna İlişkin Görüşleri.....	46
Tablo 23: Etkin Bir Demokrasinin Gereği Olarak..... İlişkin Görüşleri.....	47
Tablo 24: Okullarda Ülkemizin Tarihi ve Değerleri.....ile ilgili Görüşleri	48
Tablo 25: 3 ve 4. Sınıf Öğrencilerinin İstiklal Marşının Hissettirdikleriyle İlgili Görüşleri.....	49
Tablo 26: 3 ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Bayrağı Yerde Gördüklerinde Hissettikleriyle İlgili Görüşleri	50
Tablo 27: 3 ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Atatürk Harf Devrimini Yapmasaydı Ne Olur sorusuna Yönelik Görüşleri.....	51
Tablo 28: 3 ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Bayrağın Anlamına Yönelik Hissettikleriyle İlgili Görüşleri	52
Tablo 29: 3 ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Atatürk'e Ne Söylemek İsterdin Sorusuna Yönelik Görüşleri.....	53
Tablo 30: Hikaye 1 Çocukların Empatik Bakışla Verdikleri Cevapların Analizi.....	54
Tablo 31:Hikaye 2 Çocukların Empatik Bakışla Verdikleri Cevapların Analizi.....	55
Tablo 32: Hikaye 3 Çocukların Empatik Bakışla Verdikleri Cevapların Analizi.....	56

GİRİŞ

Eğitim ve öğretimin genel hedeflerine bakıldığında fiziken, ruhen ve duygusal açıdan istikrarlı, Türk Milletinin ahlaki ve kültürel bakımdan görüşlerini benimseyen, kendini ifade edebilen, özgür ve bilimsel düşünebilen bireyler yetiştirilmesini amaçladığı görülmektedir (Akyol, 2010). Bu amaçlar çerçevesinde sadece akademik değil, ahlak ve kültürel yönlerden de kazanımların hedeflenmesi eğitimde önemlidir, ancak günümüzün değişen koşullarıyla birlikte toplum da yaşayan bireylerin de hızlı bir şekilde değiştiği görülmekte, bu değişimlerin içinde kültürel, ahlaki ve değer algısının da yüksek oranda olduğu söylenebilmektedir (Sevinç, 2006, s. 205-240). Son yıllarda hızla gelişen teknolojiyle birlikte toplum yapısı, iş ve bilim alanlarında hızlı bir gelişim ve değişim gerçekleşmektedir. Yaşanan bu gelişim ve değişimler kişinin özelliklerinde, öğrenme yeterlilikleri ve aktivitelerinde değişiklikleri de zorunlu hale getirmiştir. Birey içinde bulunduğu dünyada pasif olmaktan çıkarak, gelişim ve değişimde aktif olarak rol üstlenmiştir. Eğitim sistemi “bilgiyi öğretmenden alan öğrenci” yerine bilgiye kendi ulaşabilen, ulaştığı bu bilgiyi çözümleyebilen ve kullanabilen öğrenci yetiştirmek durumundadır (Korkmaz & Kaptan, 2002, s. 22: 91-97). Bu da günümüz koşullarında ailelerin okuldan beklentilerini değiştirmiş ve artık akademik başarılarının yanında aynı zamanda iyi bireyler yetiştirilmesi ön planda yer almaya başlamıştır (Thomas, 1991; Aktaran: Okudan, 2010: 13).

Evrensel olarak ele alındığında; değerler insanların hayatlarında oldukça önemli bir yere sahiptir, çünkü toplumsal yaşamın sağlıklı biçimde işleminde olmazsa olmazlar arasındadırlar. İnsanlar bir takım değerlere sahip olduklarında birlikte yaşamaları, gruplar meydana getirmeleri mümkün olacaktır. Kişilerin toplum içinde yer edinebilmesi için bazı amaç ve değerleri benimsemesi gerekmektedir. Kişinin belirli değerlere sahip olamaması, kişiyi yetersizliğe itebilir. Bireyler

tarafından kabul edilen değerler kişinin toplumda yer edinmesini, kendini bir gruba ait hissetmesini sağlayacağı gibi, kendine ait değerler ile diğer bireylerin tutumlarını yorumlama becerisi kazandırabilir (Dökmen,2000; aktaran: Uçar, 2009:16) değerlerin bireyleri geliştirici özelliklere sahip olması gerekmektedir. Günümüz toplumlarında beklenen ve hedeflenen değerler giderek azalırken, beklenmeyen değerlerin kazanımı giderek artış göstermektedir (Izgar & Beyhan, 2015). İstenen şekilde bireyler yetiştirmek belirlenen eğitim programlarıyla oldukça zordur. Çünkü bu programlar ile öğrencilerin akademik başarısına dikkat çekilirken; duygusal, ahlaki ve davranışsal kısımları görmezden gelinmektedir. Değerlerin kazandırılmasında öğrencilere bilginin doğrudan aktarılmasından daha çok özümsemelerinin sağlanması gerekmektedir (Okudan, 2010: 13-14). Bu nedenle birçok ülke eğitim programlarında değişikliğe yönelmiştir. Okullarda oluşturulacak bu program ile istenen değerleri benimsemiş, bu tutum ve değerlere sahip bireyler yetiştirmek mümkün olacaktır (Izgar & Beyhan, 2015) .

Türk Milli eğitiminin genel hedefleri incelendiğinde yeni program ile bu değişime yer verildiği görülmektedir. 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu incelendiğinde genel hedeflerde;

....Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıçtaki temel ilkelerine dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;(Milli Eğitim Bakanlığı[MEB],2005)

Yukarıda belirtilen genel hedeflerden yola çıkılarak bir takım değerler oluşturulmuştur. Milli Eğitim tarafından belirlenen “kök değerler” şunlardır: “adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik” şeklinde belirtilmiştir.

Milli eğitimin öğrencilerine kazandırmak istediği değerler arasında vatanseverlik değerinin yer alması önemlidir. Çünkü, milli kültüre sahip devletlerin varoluşu bu hedeflerin ortaya çıkış süreci ile paralellik göstermektedir. Milli kültürün olduğu toplumlardaki bireylerin başlıca esaslarından biri vatandaşlık bağlarıdır. Geçmişte yaşanan toplumsal durumların vatanseverlik eğitiminin eğitim programlarında yer almasını sağladığı görülmektedir. Günümüz şartlarında farklılaşan millet ve devlet yapısı vatanseverlik değerini eğitimde gereksinim haline getirmiştir. Devletler bir takım değerleri benimsemiş olsun olmasın, var olan siyasi, kültürel ve toplumsal yapılarını gelecek nesillere aktarmak isterler. Vatanseverlik eğitimi de bu amacın basamaklarından biri olarak ortaya çıkar. Vatansever kişiler yetiştirme çabası belirli ya da örtülü yollar ile her eğitim sisteminde bulunmaktadır (Elban, 2015).

Gelişen ve değişen dünya ile beraber bireylerin toplumsal konularda daha duyarlı, bilinçli ve sorumluluk sahibi olarak yetiştirilmesi ve toplum içerisinde aktif rol almalarının sağlanması beklentiler arasında yer almaktadır (Sezer & Yiğit, 2007). Tüm bunların gerçekleştirilebilmesi için aktif vatandaşlara ihtiyaç duyulmaktadır. Aktif vatandaşların yetiştirilmesinde ailelere önemli sorumluluklar düşerken, bu sorumluluğun önemli bir kısmını da okullar üstlenmektedir (Şimşek, Tıkman, Yıldırım, Şentürk, 2017). Aktif vatandaş yetiştirmede en önemli etken eğitimidir. Bireylerin toplum içerisindeki sorumluluklarının farkına varması oy kullanma, üniversiteden mezun olma durumlarına bağlı olarak yeterli olmamaktadır. Bireylerin toplumda üzerine düşen sorumlulukları, karar alma becerisi, vatandaşlık bilinci bir anda gelişen bir etkiye sahip değildir (Sezer & Yiğit, 2007). İyi vatandaş olmak doğuştan gelen bir özellik olmayıp eğitim yolu ile kazanılmaya çalışılır. Oy kullanma, insan hakları ve vatandaşlık görevleri ve tüm bunları kullanma eğitim ile bireye kazandırılabilir. Demokrasi anlayışının sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi ancak iyi vatandaş olmayı bilen, bunları hayatında uygulayabilen, politik yaşamda aktif katılım gösteren bireyler ile gerçekleşebilir. Bu konu üzerinde okullara, okullarda eğitim ve öğretim programlarını öğrencilere aktarılmasını sağlayan öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir (Kaya, 2013, s. 6).

Yukarıdaki bilgilere dayanarak gerçekleştirilen bu çalışmada vatanseverlik değerinin öğretmenler ve öğrenciler tarafından nasıl görüldüğüne dikkat çekilmek istenmiştir. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin vatanseverlik değerini öğrencilerine nasıl kazandırmayı amaçladıkları da araştırılmıştır.

ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Bu araştırmada 3 ve 4. Sınıf öğrencilerinin ile sınıf öğretmenlerinin vatanseverlik değerine ilişkin görüşlerini tespit etmek amaçlanmıştır.

Araştırmanın Alt Problemleri

İlkokul 3 ve 4.sınıf öğrencilerinin;

- Vatanseverlik değerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- Vatanseverlik değerine ilişkin görüşleri sınıf düzeyine göre değişiklik göstermekte midir?
- Vatanseverlik değerine ilişkin görüşleri cinsiyete göre değişiklik göstermekte midir?
- Sınıf öğretmenlerinin vatanseverlik değerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- Sınıf öğretmenlerinin vatanseverlik değerine ilişkin görüşleri cinsiyete göre değişiklik göstermekte midir?
- Sınıf öğretmenlerinin vatanseverlik değerine ilişkin görüşleri meslekteki yıllarına göre değişiklik göstermekte midir?
- Öğretmenlerin vatanseverlik değerinin kazandırılmasına yönelik görüşleri sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı, 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin ve sınıf öğretmenlerinin vatanseverlik değerine ilişkin görüşlerini belirlemek. Vatanseverlik değerinin öğrencilere kazandırılmasında öğretmen görüşlerinin etkili olup olmadığını ortaya

çıkarmak, vatanseverlik değerinin cinsiyet, meslekteki yıl, sınıf düzeyi gibi değişkenler göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

İnsanlığın varoluşundan beri içinde bulunduğu mücadelede yaşama karşı yanında olan yol gösteren öğretmen niteliğini üzerine alan kişiler her daim bulunmuştur. Basit ilişkilerin olduğu toplumlarda bu eğiticilik rolünü anne ve babalar üstlenmiştir. İnsanların zamanla yaşadığı toplumsal değişimler, yenilikler ve farklılıklar, eğitim anlayışlarına da yansımıştır. Yaşanan bu hızlı değişimler sonucunda aileler çocuklarına gerekli eğitimleri verememişlerdir. Bu da eğitim kurumlarını önemli hale getirmiştir. Çocuklara kazandırılması istenen değerler ailelerden çıkarak, eğitim kurumlarına yöneltilmiştir (Demircioğlu, İ. H., & Demircioğlu, E, 2017,s.57-84).

Çocukları bilgi, beceri, teknoloji ile yetiştirmenin yanı sıra dönemin gerekliliği olan ulusal ve evrensel değerleri kazanmış olarak da yetiştirmek oldukça önemlidir (Aslan, 2009, s. 6). Değerlere yönelik belirlenen hedeflere ulaşılması oldukça önemlidir. Çünkü bir takım değerlere sahip bireyler yetiştirildiğinde sorumluluklarını bilen, aktif vatandaşlar yetiştirmek mümkün olacaktır (Gömleksiz & Cüro, 2011, s. 105). Vatanseverlik değeri de bu amaca ulaşılması için kazandırılması gereken değerlerdendir. Vatanseverlik değerine sahip biri temel haklarını ve sorumluluklarını bilir, yurdundaki sorunları fark eder ve çözümler arar, doğaya ve hayvanlara karşı korumacı olur. Toplumsal yapı içerisinde kendine yer edinerek topluma uyum sağlaması beklenir (Avcı, 2015, s.25).

Vatanseverlikle ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde daha çok ortaokul, lise ve üniversite öğrencilerinin vatanseverlik değerine karşı tutumlarının incelendiği görülmüştür. Oysaki vatanseverlik çok daha erken yaşlardan itibaren çocuklara kazandırılması gereken bir değerdir ve ilkökul programında da yer alan bir değerdir. Dolayısıyla literatürdeki bu eksiği kapatmak ve ilkökul öğrencilerinin ve sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek için bu araştırma önemlidir.

SAYILTILAR

1. Araştırmaya katılan 3 ve 4.sınıf öğretmenlerinin araştırma sorularına cevap verirken gerçek fikirlerini belirttikleri ve cevaplarında samimi oldukları kabul edilmiştir.
2. Araştırmaya katılan 3 ve 4.sınıf öğrencilerinin verilen soruları içtenlikle cevapladıkları ve verilen kısa hikayelerin içeriklerini anlayarak tamamladıkları varsayılmıştır.

SINIRLILIKLAR

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıda belirtildiği gibi kabul edilmiştir;

1. Araştırmadan elde edilecek sonuçlar, Kocaeli ili, Körfez ilçesinde görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri ile Kocaeli ili, Körfez ilçesinde eğitim gören 3 ve 4.sınıf öğrencileriyle sınırlıdır, bu sebeple benzer niteliklere sahip grupları temsil ettiği kabul edilmektedir.
2. Araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu ile kısa hikaye metnlerinin uygulanması sonucunda elde edilen bulgular ile sınırlıdır.
3. Kocaeli İli, Körfez ilçesinde görev yapmakta olan öğretmen ve öğrenciler ile sınırlıdır.
4. .Araştırmadan elde edilecek sonuçlar araştırmacı tarafından hazırlanan ölçme aracı ile elde edilen verilerle sınırlıdır.

ARAŞTIRMANIN KAVRAM TANIMLARI

Değer: Toplumdaki bireyler etraflarındaki oluşumları kendilerine has şekilde kavrayabilecek ölçütler oluştururlar. İnsanlar bu ölçütlere önem vererek belirli ölçütlerden yararlanırlar. Bireylerin yararlandıkları bu ölçütler değer olarak kabul edilmektedir (Yeşil & Aydın, 2007, s. 65-84)

Vatan : Türk Dil Kurumu'na göre “Bir halkın üzerinde yaşadığı doğup büyüdüğü, kültürünü oluşturduğu toprak parçası” şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2014). Birbirine yakın ailelerin oluşturduğu çadırlarda hayatlarını devam ettiren halkın

içinde olduğu alan ve bu toprağa sahip olmalarını ifade eder(Sütçü,2004; akt: Gömleksiz&Öner,2016) “Bir halkın üzerinde yaşadığı doğup büyüdüğü, kültürünü oluşturduğu toprak parçası”

Vatanseverlik: Vatanına karşı duyulan sevgi, her türlü fedakarlığı gerçekleştirebilme duygusudur(Şarşenbiyeva,2015)

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ALANYAZIN İNCELENMESİ

1.1 DEĞER OLARAK VATANSEVERLİK

Vatanseverlik kelimesi Türkçede yurtseverlik olarakta geçmektedir. Milli Eğitim tarafından belirlenen programda belirtilen değerler arasında vatanseverlik şeklinde belirtildiğinden yurtseverlik yerine vatanseverlik kavramı kullanılmıştır(MEB,2005).

Vatanseverliğin tanımı, konusunda farklı görüşler ortaya konulmuştur. Türk Dil Kurumu' na (2018) göre vatanseverlik, “Doğduğu yeri, evini, köyünü, müstakil devlet sınırları içinde memleketini sevmektir.” Feshbach ve Sakano'ya (1997) göre, vatanseverlik esas olarak ortak bir gruba bağlanma ve tanımlama anlamında ifade edilmektedir (F.Butera, 2005:71-84). Herder'e göre vatanseverlik imparatorlara layık görülen ülkenin genel iyiliğine yönelik büyük işler yapmadır (Viroli, 1997). Ergen'e göre vatanseverlik kültürü ve kültürel çevreleri birleştirici gücü elinde bulunduran, sosyolojik ve sosyal çevre olarak tanımlanmaktadır. Örneğin; yurt sevgisi, ulus sevgisi kültürü kazandığı tecrübeleri sevme şeklidir. Sevginin soyut yönünü bize göstermektedir. Toplumsal açıdan ise insanların toplumda önemli bireyler olduğunu, belirli sorumluluklara sahip olduğunu hissetmesini sağlar (Ergen, 2006, s. 150). Hegel kişilerin vatanseverlik duyguları ile devlete karşı duydukları sevgi arasında mecburi bir ilişki olduğu görülür. Bunu da “Vatanseverlik hakikate dayanan kesinlik gibidir. ” sözü ile açıklar. Vatanseverlik ile siyasi duyguları aynı kabul eden Hegel “Vatanseverlik duygusu, özel içeriğini devlet organizmasının çeşitli veçhelerinden [organlarından] alır. Bu organizma siyasi anayapı'dır.” Vatanseverlik dendiğinde fedakârlıklarda bulunma, alışılmışın dışında işler yapma anlaşılsa da “bilincin, günlük işlerde ve alışılmış hal ve şartlarda, kolektif hayatı cevheresel temel olarak, gaye olarak görme yatkınlığıdır. Hayat boyunca bütün durumlarda varlığını sürdüren

bu bilinç, aynı zamanda, olağanüstü işler başarmaya çalışma yatkınlığının temelini oluşturur.” (Hegel, 2004). Merry’e göre vatanseverliğin tanımı ülkesinin onurunu koruma, vatani için savaşırken ölen kişilere sevgi ve saygı duyma, bağımsızlığı için mücadele edenleri onurlandırmadır (Merry, 2009, s. 2).

Vatanseverlik aynı vatandakilerin birbirine duydukları sevgi ve bağlılıktır, ancak vatanseverliğin körü körüne bir sevgi olmadığına da vurgu yapılmaktadır. Vatanseverliğin tanımının iki ayrı otoriteye dayandığı savunulmaktadır. Bunlardan ilki “**otoriter vatanseverlik**” ikincisi de “**demokratik vatanseverliktir.**” Nathanson (1997) vatanseverliği dört öğeden oluştuğuna dikkat çekmiştir. Bunlar:

- Ülkesine karşı saygı ve sevgi duymak
- Vatanına bağlı olmak
- Ülkesi için gerektiğinde fedakarlık yapmak
- Ülkesinin bağımsızlığını korumak

Vatanseverliğin devletin en üst düzey halinde bulunduğu, vatana karşı sorumluluklarının net bir şekilde belirtildiği; vatansever insanları aynı yapı altında birleştirici gücü olmasının yanında, ayırıcı gücünü de olduğu ifade edilmektedir (Şarşembiyeva, 2015, s. 175-185). Vatanseverliğin tanımı farklı kişiler tarafından farklı farklı yorumlanabilir. Kimi için bağlılık, büyük işler başarma, kimileri içinse ülkesine duyulan sevgi, ülkesinin geçmişi ile gurur duyma, ülkesine karşı bağlılık ve korumacılık hissetme gibi anlamlara gelebilir (Finn, 2007; Fonte, 1997; Lutovinov, 2006; 27; Ravitch 2007’den aktaran Rapoport, 2009, s. 27). Vatanseverlik milli değer olarak görülmektedir. Vatan için duyulan sevgiyi ve insanların yaşamlarını devam ettirmeleri için yurt edindikleri toprak parçası olarak ifade edilmektedir. Bu toprak parçasının vatan anlamını kazanmasında şarkılar, şiirler aracılığıyla duygu birliğinin oluşması, uğrunda canlar kaybedilen, ortak acıların paylaşıldığı bu vatan en büyük milli değer olarak kabul edilebilir (İnal, 1998).

1.2 VATANSEVERLİK İLE İLGİLİ BELİRLEYİCİ ÖZELLİKLER

Vatanseverlik belirli özelliklere dayandırılarak araştırmacılar tarafından gruplandırılmıştır.

Yazıcı ve Yazıcı'nı (2010b) aktardığına göre; Nathanson (1997), *aşırı ve ılımlı* yurtseverlik olmak üzere vatanseverlik kavramını iki temel başlık altında gruplamıştır:

Aşırı Vatanseverlik:

1. Ülkesini diğer ülkelerden üstün görme
2. Başka ülkeler üzerinde hakimiyet kurma
3. Farklı duygular(Diğer ülkelere göre kendi ülkesine ayrımcılık tanıma) ile ülkesine yaklaşma
4. Ülkesinin amaçlarının peşinden giderken hiçbir ölçüye bağlı olmaması
5. Ülkesine bağlılığının olması
6. Siyasi politikaları beklentisi olmadan desteklemesi

İlımlı Vatanseverlik:

1. Ülkesine ayrıcalıklı bir sevgi ile yaklaşması
2. Kendisini yenileyen ve değişen bir ülke beklentisi içinde olması
3. Ayrım gözetmeyen fakat ülkesine daha farklı değer veren
4. Ülkesi tarafından belirlenen hedefleri belirli kurallar ile kabul etmesi
5. Belirli şartlar altında, ülkesi tarafından belirlenen siyasi yapıları kabul etmesi.

Kleingeld (2003), Kant'ın tartışma ve araştırmalarını ele alarak üç tür vatanseverlik anlayışı ortaya koymuştur. Bunlar aşağıda belirtildiği gibidir.

Yurttaşlık Vatanseverliği: Eşitlik, özgürlük ve bağımsızlık kavramları üzerinde durarak kişilerin kendini devletin bir üyesi olarak görmelerini kapsar. Cumhuriyetçilik ve vatanseverlik arasında bir bağ olduğunu ve vatandaşın buna göre davranmasının hem kendine hem de ülkesine faydalı olacağı kabul edilir.

Milliyetçi Vatanseverlik: Vatanseverliği içinde bulunduğu vatandaşlığa göre değil, millete bağlılık açısından ele alır. İnsanların ortak atalara sahip olduğunu ve bunun milliyetçi vatanseverliği zorunlu hale getirdiğini savunmaktadır

Karakter ve Nitelik Esaslarına Dayanan Vatanseverlik: Kişide var olan bir takım nitelik ve tecrübeler sonucu ortaya çıkan, ülkesine duyduğu sevgi olarak tanımlanır (Kleingeld, 2003, s. 299-316).

Westheimer (2006) benzeri bir yaklaşımla vatanseverliği *otoriter* ve *demokratik* yurtseverlik olmak üzere iki başlık altında aralarındaki farkları belirtmiştir.

Otoriter Vatanseverlik: Vatanseverliği kişileri yanlış yönlendiren kurumların sevgisinden daha çok, insanları birlik haline getiren sevgiyi yansıttığını düşünmektedir. Ülkesine, toprağına, temel vatandaşlık haklarına koşulsuz bir şekilde bağlılık göstermesi istenmektedir.

Demokratik Vatanseverlik: “Hükümete değil, demokrasinin temelini oluşturan prensiplere, gerçek ve sadık olmak.” Demokratik vatanseverlik bu prensiplere bağlı kalmayı hedefler. ”Herkes için özgürlük” anlayışından yola çıkarak yalnızca kendi ülkesini değil, farklı ülkeleri de içine almayı kapsar.

Kahne ve Middaugh’a göre (2006, s.294-316) yaptıkları araştırmalarda “Vatanseverliğe bağlılıkları demokrasiyi tehdit ediyor mu?” Sorusuna cevap aramışlardır.

Kör Vatanseverlik: Simgesel ve bağlılığa dayalı davranışlar göstererek, eleştiri ve analizleri inkar ederek sorgulayıcı olmayan davranışlarda bulunurlar. Kör vatanseverlik anlayışına sahip kişilerin milliyetçiliği de destekledikleri görülür. Kendi ülkesinin diğer ülkelerden üstün olduğu görüşünü savunurlar. Kör vatanseverliğin yükümlülüğü olarak “onu sev ya da terk et” anlayışıyla ülkesine yönelik eleştiride bulunmanın uygun olmadığını savunmaktadırlar.

Yapıcı Vatanseverlik: Ülkelerinde meydana gelen eylemleri onaylayarak, bu eylemler üzerinde yapıcı eleştiride bulunurlar. Farklı bakış açılarına sahip yapıcı vatanseverler “eleştirel sadakat” anlayışını benimserler. Ülkelerinin daha iyi duruma

gelmesi için nelerin gerekli olduğunu eleştirerek, ülkelerine duydukları sevgiyi ifade ederler.

Aktif Vatanseverlik: Aktif vatanseverlerin, yapıcı ve kör vatanseverler gibi pasif kalarak değil de, siyasi yapı içerisinde yer alarak kendini gösterdiklerine dikkat çekilir. Ülkesi ile ilgili görüşleri kabul ettirmek, geliştirmek için çaba harcarlar. Faaliyetlerine oylama ile başlar, siyasi protestolar, toplantılar ile devam ederler. Aktif vatanseverler ülkelerine duydukları sevgiyi gösterdikleri çalışmalar ile belli ederler.

Avcı'ya göre (2015) Vatansever kişi yalnızca askere giderek, savaşa katılarak, şehit düşerek olunmaz. Bir kişiye vatansever denilebilmesi için; üzerine düşen sorumlulukları yapması, ülkesi için elinden gelen çabayı ve gayreti göstermesi, ülkesinin güzelliklerini korumaya çalışması, geçmişten günümüze kadar gelen değerlere sahip çıkması, doğaya ve hayvanlara karşı korumacı olması, ülkesindeki problemleri irdemesi, kendi haklarının farkında olması gerekmektedir. Ancak o zaman kişi için vatansever nitelendirilmesi yapılabilir (Avcı, 2015, s. 155-160)

Beken' in (2010) Weber' den (1996) aktardığına göre; vatansever kişilerin sahip olması gereken özellikleri sıralamıştır:

- Ülkesi için her şeyi yapma, gerekirse bu uğurda ölme düşüncesinde olan,
- Yaşamı boyunca edindiği eğitim, iş, sosyal yaşam becerilerini gerektiğinde ülkesi için kullanmayı dileyen,
- Çağdaş yapı içerisindeki bütün özellikleri kabullenen,
- Yurdun dört bir yanını sahiplenen,
- Ülkesine, ulusuna karşı saygı duyan,
- Ülkesinin tarihsel yapısına yönelik donanımlı olan
- Bir takım ilkelerle “vatana hayırlı olma” anlayışı ile çocuklarını yetiştiren,
- Ailesini bir arada tutmaya çalışan, aile bağlarını önemseyen,
- Ülkesinin tarihini çocuklarına öğretti,
- Her seçim zamanı oy kullanması gerektiğinin bilincinde olan,

- Kural ve kanunları görevi olarak gören,
- Düzenli olarak vergisini ödeyen,
- Askerliği vazifesi olarak gören,
- Kötülük, bencillik, sorumsuzluk duygularından uzak yaşayan,
- Çevresine ve bireylere, hassasiyet ve saygıyla yaklaşan,
- Çalışma bilincinde ve bilinci çevresine de aşıl原因an kimseleri vatansever olarak nitelendirmiştir.

Atatürk ise vatanseverlik anlayışının hem devletin hem de vatandaşın bir takım özelliklerine ve sorumluluklarına dayandığını ifade etmiştir. Atatürk devletin vatandaşa karşı sorumluluklarını şu şekilde belirtmiştir. Devletin vatandaşına karşı olan sorumluluğu ülke içi huzuru sağlamak, diğer ülkeler ile olumlu ilişkiler kurmak, ülkenin bağımsızlığını korumak, bağımsızlığını tehdit eden durumlarda gerekli savunmayı gerçekleştirmektir. Ayrıca eğitim, öğretim, sağlık, ulaşım, ekonomi, sanat gibi alanlar da vatandaş için iyi koşullar sağlamaktır. Vatandaşın devletine karşı olan sorumluluklarının ise askere gitmek, oy kullanmak, vergi ödemek olduğunu belirtmiştir (Kondu & Sakar, 2013, s. 49-60)

1.3 İLKOKUL ÇOCUKLARINDA VATANSEVERLİK

Doğumıyla beraber aile kavramıyla karşılaşan birey, kişilik özelliklerini ve toplumsal yapı içerisinde yer edinmeyi ilk olarak aile ortamında öğrenir. Aile bu anlamda önemli bir etkidir (Eurydice, 2005; akt: Uğurlu, 2011,s.153-169). Bireyin gelecek hayatına yön veren ve bireyi bilişsel, duyuşsal, sosyal ve psikolojik anlamlarda etkileyen en önemli dönem çocukluktur. Çocuklukla beraber edinilen bir takım davranış, bilgi ve beceriler daha sonraki dönemlerde de kalıcı hale gelmektedir (Güneş & Güneş, 2017, s.25-49).Çocuğun toplum içinde yer edinmesi, toplumla aktif ilişkiler içerisinde bulunması, bir takım değerleri bu etkileşim sayesinde öğrendiğinin göstergesidir (Ahioğlu, Ocak 2011, s. 1-10).

Değerler informal ve formal eğitim ile kazandırılmaktadır. Ana rahminden başlayarak bulunduğu toplumun değerlerini informal eğitimle beraber yaşamı son buluncaya kadar kazanmaktadır. Edindiği bu değerleri zaman içerisinde birey kabullenir veya kabullenmez. Erken dönemde başlayan öğrenmelerin, ilerleyen

dönemlere göre daha kalıcı olduğu, bu nedenle değlerlerin okul öncesi dönemden başlayarak öğretilmesi gerektiği düşünölmektedir. (Kirişçi, Topaç, & Bardak, 2017).

Okul öncesi dönem ile başlayan eğitim İlkokulla beraber somut bir hale gelmektedir. "Somut İşlemler döneminde" olan çocuk düşünme açısından okul öncesine göre farklılık göstermektedir. Bu dönemdeki çocuk basit sınıflama ve işlemler yapabilir, somut problemleri çözebilir, Çevresindeki algıladıklarını canlandırma yoluyla ifade edebilir. Soyut düşünme tam oluşmasa da, soyut kavramları anlamadığı anlamına gelmemektedir. Soyut kavramlara dayalı sorular sorulduğunda yaşanmışlıklarından yola çıkarak somut hale getirebilmektedir (Narin, 2007, s. 21-32). Soyut işlemler dönemine geçen çocuk, somut işlemler döneminde kavramlarla ilgili gerekli donanımına sahip olduğunda konuya yönelik soyut olayları ilişkilendirip, deneme yanılma yoluyla bir takım çıkarımlarda bulunabilir. Bundan dolayı somuttan soyuta geçiş dönemi çocuklarda öğretmenler tarafından desteklenmelidir. Çocuk vatanseverlik gibi soyut bir konuyu anlayamadığında, somut örnekler ile geri dönütler verilmelidir (Göl, 2013, s. 22-24)

Çocukların bilişsel, duyuşsal, kişisel özelliklerinin en hızlı geliştiği ve değıştiği, hayatlarında karşılaşılabilecekleri gerçekleri fark etmeye başladıkları ilk aşama ilkokuldur. Toplumun her alanında vatanını seven bireyler yetiştirmek etkili bir vatanseverlik eğitimi ile gerçekleşebilir. İlkokulda iyi bir şekilde verilmeyen vatanseverlik değeri, daha sonraki kademelerde verilecek eğitimi de etkilemektedir. Bu da ilkokulda verilecek vatanseverlik değeriinin önemini göstermektedir (Narin, 2007, s. 21-32).

Vatanseverlik değeri soyut bir kavramdır. Bu nedenle öğrencilere aktarılırken sınıf, yaş ve uyarılmışlık hallerine dikkat edilerek derslerdeki kazanımlarla ilişkilendirilmeli, soyuttan somut hale getirecek öğretim yöntemleri ve materyaller ile desteklenecek şekilde vatanseverlik değeriinin kazandırılması sağlanmalıdır (Gürbüz, 2006, s. 133).

1.4 VATANSEVERLİK EĞİTİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Vatanseverlik eğitimi; ülkelerin konumlarına, yaşam şekillerine, sosyal, siyasal yapılarına göre farklılıklar gösterse de örtülü ve açık şekilde eğitim programlarında görülmektedir. Vatanseverlik eğitimi yeni bir kavram gibi değerlendirilse de aslında Tanzimat ile birlikte Osmanlı vatandaşı yetiştirme düşüncesinin bir parçası olarak “terbiye-i vataniye”, “vatan terbiyesi”, ”yurt terbiyesi” isimleri ile Osmanlı eğitiminin içinde yer almıştır (Yazıcı, 2009:17).

Vatanseverlik eğitiminin amacı Osmanlı Devleti’nin son zamanlarında görev yapmakta olan bakanlar tarafından “çocuklara ve halka vatanperverlik telkin etmek, onlara vatani sevdirmek, onları vatana hizmetten ve bu uğurda her türlü fedakârlığı seve seve yerine getirmekten zevk alır hale getirmek” olarak açıklamıştır(Satı Bey,1913;akt:Yazıcı & Yazıcı, 2010b, s.5). Osmanlı zamanında vatanseverlik değerinin eğitimi sırasında “anne” kavramından sıklıkla yararlandığı görülmektedir. Vatana duyulan sevginin, anneye duyulan sevgi ile anlatılmaya çalışılması bu yöntemin bir yöntem olarak kullanıldığının göstergesidir (Adil, 1918; akt: Yazıcı & Yazıcı, 2010b, s.5).Cumhuriyetin ilanı ile birlikte çağdaşlaşma adımları ile bazı fikir akımları ortaya çıkmış ve vatanseverlikte bu akımlardan etkilenmiştir. Türkiye Cumhuriyeti’nin oluşumuyla birlikte vatanseverlik fikri eğitim kurumları çerçevesinde formal ya da informal yollarla sürdürülmüştür (Ercan, 2015, s. 409-426)

Cumhuriyetin erken döneminde devletin “okul” da vatandaşlık eğitimi, “Malumat-ı Vataniye” ve Yurt Bilgisi” ders kitaplarında iki kapsamı olan amaç taşımaktadır. Cumhuriyetin “makul” vatandaş özelliği “medenilik” ve “yurtseverlik” anlayışıyla olmuştur. Vatanseverlik anlayışına sahip kişilerden en önemli beklenti vatanına karşı olan sorumluluklarını yerine getirmesidir. İyi bir vatansever olmanın yolu iyi bir vatandaş olmaktır. Bu düşünce o dönemde okutulan ders kitaplarında ayrıntılı şekilde yer edinmiştir (Üstel, 2009).Cumhuriyetin ilk zamanlarındaki kitaplar incelendiğinde, eğitimle verilmek istenenin yeni ulus kimliğini benimseyen iyi bir vatandaş olması olduğuna dikkat çekilmiş. Kişinin ülkesine karşı bir takım sorumluluklarının olduğu bunları gerçekleştirenlerin vatandaş olarak kabul edileceği anlayışı dönemin kitaplarında yer almıştır (Parlak, 2005, s. 130-135).

Bununla beraber cumhuriyetten günümüze kadar gelen eğitim programlarında da değişiklikler yapılmıştır. İlk büyük değişiklik 1926 yılında “*İlk mektep Müfredatı*” programı ile yapılmıştır. Yeni şekillenmeye başlamış devletin ilke ve inkılapları dikkate alınarak “millileşmek” ve “medenileşmek” düşüncesinden hareketle değişiklikler yapılmıştır. Yeni program “Yurttaşlık Bilgisi” adıyla vatanseverlik değerine dikkat çekilmiştir. Dersin amacı; çocuklara vatanseverlik değerini kazandırmak, iyi birer vatandaş olmalarını sağlamanın yanında hak ve sorumluluklarını öğrenerek, toplumda aktif hale gelmesini sağlamaktır. Önce 4 ve 5. sınıflarda okutulmaya başlayan program daha sonra, 2 ve 3.sınıflarada okutulmaya başlanmıştır (Üstel, 2009). Okutulmaya başlanan programda çocuklara kazandırılması beklenen altı hedef şu şekilde sıralanmıştır.

- Ülkesine, milletine ve ailesine yönelik ahlaki bir anlayış oluşturulması,
- Çevresinde meydana gelen olayları çeşitli boyutlar açısından değerlendirebilmesinin sağlanması,
- Yaşadığı toplum içinde çocuğa rolü olduğunu hissettirmek, demokratik yapıya sahip toplumun vatandaşlarının sahip olduğu hak ve sorumluluklarının olduğunun anlatılması,
- Ülkesinin ve ulusunun çocuğu sevdirmesi,
- Devlet yapısı ve hükümet yapısı hakkında bilgi sahibi olması.,
- Türk insanın emeği, gayretiyle oluşturulan ve aynı emek ile işletilen yerleri çocuklara anlatmak, türkün yeteneğine ve gücüne güvenmelerinin sağlanması. Bu maddeler çocuklara kazandırılırken soyut kavramların soyut hale dönüştürülerek öğretilmesi gerektiğine de vurgu yapılmıştır(Üstel, 2009, s.133).

Osmanlı zamanında okutulan kitaplarındaki düşüncelerin, ders ismi değiştirilerek cumhuriyet döneminin kitaplarında da yerini aldığı görülmektedir (Yılmaz, 2002; 105-110;akt: Yıldız, 2018. s.38).

1968 yılına kadar olan programlarda vatanseverlik değerine ilişkin görüşlerin aynı şekilde öğretilmeye çalışıldığı görülmektedir. 1968 programı ile birlikte “Yurttaşlık Bilgisi” dersinin adı değiştirilerek sosyal bilgiler dersi olmuştur. Bu güne

kadar derslerle ilişkilendirilerek verilen değerler, 1968 programı ile birlikte ölçüt olarak ele alınmaya başlanmıştır (Kurt, 2007, s. 52-62).

2003 yılı ile birlikte eğitim programlarını güncellemek ve yeni bir anlayış geliştirmek için çalışmalar başlamıştır. 2005 yılında tüm okullarda yeni program uygulanmaya başlanmıştır. Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretim programlarında kazanımlar ve etkinlikler yolu ile kişisel nitelikler adı altında değerlerin geliştirilmesinin amaçlandığı belirtilmiştir. Vatanseverlik değeri de doğrudan verilecek değerler arasında yer almıştır (Özdemir, 2014, s. 18-24). Programda yer alan kişisel niteliklerden vatanseverlik ile öğrencilerden beklenenlerin neler olduğu şu şekilde sıralanmıştır;

- İstiklal Marşı'na ve Türk Bayrağına karşı saygı göstermesi
- Şeref köşesinde neler olduğunu bilmesi
- Milli bayramlara heyecanlı bir şekilde katılım gösterme
- Milli bayramların kutlanması için seçenekler düşünmesi
- Vatanını ve yaşamını sürdürdüğü yeri evi olarak görmesi
- Türkiye'nin birlik ve bütünlük içinde olduğunu bilincinde olması
- Atatürk'e karşı saygı göstermesi, ulusal bir lider olduğunu kabul etmesi
- Tarihte yaşanmış olaylar ile milli bayramlar arasında ilişki kurması
- Cumhuriyeti korunması, güçlenmesi ve gelişmesi için yapılması gerekenleri belirleyebilmesi
- Yaşadığı yerleşim alanında meydana gelen değişiklikleri fark edebilmesi
- Müzelerden faydalanabilmesi
- Sorumluluklarını gerçekleştirmesi şeklinde sıralanmıştır (Karabağ & İnal, 2009, s. 68-73)

2009 yılı ve 2015 yıllarında yapılan değişikliklerde vatanseverlik değeri üzerinden bir değişikliğe gidilmemiştir. 15 Temmuz 2016 yılında gerçekleşen hain darbe girişiminde halkın vatanseverliği bir kez daha sınava tabi tutulmuştur. Halkın darbe girişiminde üstlenmiş olduğu rol vatanseverliğin ne kadar önemli ve değerli olduğunu göstermiştir.

Bu yaşanan olaylardan sonra milletin göstermiş olduğu bu kahramanlığın yeni nesillere aktarılması gerektiği düşünölmüştür. 2016-2017 eğitim öğretim yılının ilk haftası bakanlığa bağlı tüm eğitim kurumlarında “15 Temmuz Demokrasi Zaferi ve Şehitleri Anma” etkinlikleri programı oluşturulmuştur. Programın okulların açıldığı ilk hafta ile başlayıp bütün ders yılı gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda okullarda broşür dağıtılması, yılın ilk dersiyle birlikte öğrencilere anlatılması, okullarda 15 Temmuz köşesi yapılması, sınıf panolarında yer alması, yıl içerisinde 15 Temmuz konulu yarışmalar organize edilmesi, “Demokrasi Şehitleri Hatıra Ormanı” oluşturulmasına yer verilmiştir (MEB, 2016).

Her ay okullarda bir değer belirlenerek, belirlenen değerle ilgili etkinliklere yer verilmiştir. Örneğin; Kırıkkale Milli Eğitim Müdürlüğü “Değerler Eğitimi Projesi” kapsamında vatanseverliği ele almış ve vatanseverlikle ilgili şiirlere, hikayelere, atasözü ve deyimlere yer vererek öğrencilere kazandırmayı amaçlamıştır (MEB, 2016).

Öğretim programlarında güncellemeye gitmek için taslak oluşturmuştur. Yapılan değişikliklerle birlikte önceki programlara göre yenilenen programda “değerler” ve “değer eğitimi” programın merkezinde yer almıştır. “Değerlerimiz” başlığı altında öğrencilere kazandırılması amaçlanan değerlerden biri olan vatanseverlik değeri “kök değerler” içinde belirtilmiştir (MEB, 2017).

Son güncellemelerle birlikte yalnızca hayat bilgisi ve sosyal bilgiler derslerinde değil diğer derslerde de değerlere önem artmıştır. Eğitim programları incelendiğinde, Türkçe eğitim programında milli kültürümüz, milli mücadele ve Atatürk, birey ve toplum temaları altında bayrak, milli bayramlar, vatan, Atatürk, Çanakkale, Cumhuriyet, İstiklal Marşı, milli egemenlik ve mücadele, şehitlik, vatanseverlik, vatandaşlık, dayanışma, toplumsal kurallar, kültürel miras ve tarihi yerler işlenmesi belirlenen konulardır. Milli kültürümüz, milli mücadele ve Atatürk işlenmesi zorunlu temalar arasında yer almaktadır. Fen bilimleri programında temel felsefelerinden biri olan duyuş başlığı altında değerler ele alınmıştır. Evrensel değerler, milli ve kültürel değerler, bilimsel etik başlıkları altında üçe ayrılarak verilmesi amaçlanmıştır. Öğrencilerin bu değerleri tanıyan, benimseyen ve bunları hayatında uygulayabilen öğrenciler olarak yetiştirilmesi amaçlanmaktadır (MEB, 2018). Matematik

programında da vatanseverlik değeri yer almaktadır. Bu değer soyut olduğundan materyal tasarlama aşamasında ele alınabileceği örneğin geometrik şekiller öğretilirken bayrağımızın şekli hilal ve yıldızın incelenmesi vatanseverlik değeri olarak öğrencilere kazandırılabilir (Ünal & Şen, 2019).

1.5 VATANSEVERLİĞİN KAZANDIRILMASINDA KULLANILAN YÖNTEMLER

Doğumdan kurumsal bir eğitim kurumuna gidene kadar olan süre içerisinde aileleri ile birlikte olan çocukların kişilik gelişimleri de okul öncesi dönemde başlamaktadır. Bu nedenle de temel değerlerin verilmeye başlandığı ortamın da aile ortamı olması gerekmektedir. Bu döneme kadar okula gitmeyen çocuklar zamanlarının büyük kısmını aileleri ile birlikte geçirirler. Ailelerin verdiği her türlü eğitim çocuklarının gelişimleri üzerinde etkilidir. Değerler eğitiminin verilmeye başlandığı ilk yer ailedir (Ekşi & Dilmaç, 2007).

Çocuklar ailelerinde edindikleri özellikler ile okula başlarlar. Öğretmenleri ve sınıf arkadaşları aracılığıyla yeni özelliklere sahip olurlar. Öğretmenin davranışları, olaylara karşı tepkileri, sevgi ve adaletle yaklaşması öğrencilerin kişiliklerine de yansır (Yavuzer, 2011:60; akt: Altay, 2014, s.5). İlkokula başlama dönemi ile birlikte okuldaki düzene yönelik değişiklikler, çocuktan beklenen davranışlar aile ile olana göre değişiklik göstermekte ve yaşamında toplumsal yaşama yönelik temelleri bu dönemde atmaktadır. Bu nedenle okullarda bilgi beceri kadar, değerlerin doğrudan ya da dolaylı şekilde öğretilmesi de önem kazanmaktadır (Demir, 2018, s:2).Öğretmenler eğitim müfredatı içinde yer alan bütün değerleri öğrencilere model olarak öğretmesi beklenemez. Değerlerin öğretiminde farklı yaklaşımlardan bahsedilmektedir. Bu yaklaşımlardan yola çıkarak bazı öğretim yöntem, teknik ve materyaller kullanılmalıdır (Karagözoğlu, 2018, s. 97-110). Superka 1973'te değerlerin öğretimi üzerine beş yaklaşımdan bahsetmiştir. Bunlar;

Değerlerin doğrudan öğretimi: Öğrencide var olan değerleri değiştirmeyi kapsamaktadır. Neyin iyi ya da kötü olduğu doğrudan söylenmektedir. Bu öğretim sırasında model olma, azarlama, oyun, taklit gibi öğrenme yöntemleri kullanılmaktadır. Ders saati içerisinde uygulanmasının zor olduğundan etkili ve kalıcı öğrenmelerin olmadığı belirtilmektedir.

Ahlaki gelişim yaklaşımı: Öğrencilere gerçek yaşamı kapsayan iki ayrı problem durumu verilerek, öğrencilerin bu durumları çözmelerine yardımcı olmaya dayanan yaklaşımdır. Verilen problemlerin öğrencilerin seviyesine uygun olmasına, problemin anlaşılır olmasına, farklı bakış açılarına uygun olmasına dikkat edilmelidir. Bu yaklaşımda tartışma yöntemi dikkat çekmektedir.

Değer analizi: bireyin kendine ait değer yargılarına yönelik mantıksal düşünceler ortaya koyması ve bilimsel incelemeler gerçekleştirerek bu değerleri kavramlaştırmaları, değerler arasında bağlantı kurarak analitik süreçleri ortaya koyması beklenmektedir. Grup tartışmaları ve çalışmaları bu yaklaşımın metotlarındandır.

Değer açıklama yaklaşımı: Bireyin kendi değerlerini ortaya koymaları beklenmektedir. Bu gerçekleşirken öğretmenlerin değerlere yönelik fikirlerini kendilerine saklaması ve saygı göstermesi istenmektedir. Değer açıklama yaklaşımında açık uçlu sorular, grup tartışması, rol oynama, düşünce kağıtları gibi pek çok öğretim tekniği kullanılabilir.

Davranış öğrenme yaklaşımı: Değerlerin sadece sınıf ortamında değil toplumsal yaşantıda devam ettirilmesinin gerekliliği savunulur. Öğrencinin bağımsız olmadığı, bir toplumun üyesi olduğuna dikkat çekilmektedir. Değer analizi ve değer açıklama yaklaşımında kullanılan yöntemlerin yanında, eylem davranış projeleri ve organize edilmiş gruplar ve kişiler arası beceri uygulaması kullanılmaktadır (Yel & Aladağ, 2014, s. 129-137).

Vatanseverlik değerinin kazandırılmasında kullanılabilecek materyallerden biri edebi ürünlerdir. Öğretimin içerisinde edebi ürünlerin kullanılması öğrencilerin yorumlama, analiz, empati kurma becerilerinin gelişmesini, ulusal değeri anlamayı ve tarihsel olaylar arasında bağlantı kurmayı sağlayacaktır (Beldağ & Aktaş, 2016, s. 953-981). Bir diğer materyal ise kahramanlardır. Vatanseverlik değerinin kazandırılmasında kahramanların kullanılması çocuğun kendine model almasını, olayları içselleştirmesini sağlayacaktır (Aslan, 2009, s. 38). Mustafa Kemal Atatürk, Seyit Onbaşı, Nene Hatun, Yörük Ali Efe, Şerife Bacı gibi tarihte yer edinmiş kişileri metin, şiir, anı gibi örnekler yoluyla anlatılarak vatanseverlik değeri kazandırılmaya çalışılabilir.

Diğer bir yöntem ise çizgi filmlerdir. Çizgi filimlerin eğlendirici özelliğinin yanında toplumsal değerleri çocuklara öğretme özelliğide vardır. İyi oluşturulmuş bir çizgi film ile çocuklara vatanseverlik değeri kolaylıkla benimsetilebilmektedir. Soyut bir değer olan vatanseverliğin çizgi filmler yoluyla somut hale gelmesi sağlanabilir (Bölük, 2018, s. 25).

Müze ziyaretleride öğretmenlerin uyguladığı farklı yöntemlerden biridir. Çocuğun içinde bulunduğu toplumun tarihsel geçmişini, kültürünü somut yollar ile anlatma imkanı verir. Müzelerde bulunan nesnelerin eski ve yeni hallerini görerek zaman içindeki değişimlerini fark edecektir. Öğrenciye vatanseverlik, kültürel değerleri koruma ve yaşatma konusunda somut bir gösterge olacaktır (Tosun, 2015, s. 31-35).

Sınıf öğretmenleri soru cevap, vatanseverliği konu alan hikayeler, drama, tarihi yerlere gezi, şiir ve kompozisyon yarışmaları, resim çizdirme, video izletme, yaşadıkları yerlere yönelik etkinlik çalışmaları gibi yöntemler ile de vatanseverlik değerini kazandırmaya çalışmaktadırlar (Çelikkaya & Öztürk Demirbaş, Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki Değerlere İlişkin Görüşleri, 2013, s. 547).

1.6 ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE VATANSEVERLİK EĞİTİMİ

Vatanseverlik eğitimi geleneksel anlamıyla vatanları olduğu için vatanlarını seven Spartalılarından beri var olan bir değerdir. Spartalılar erkek çocuklarını doğdukları andan itibaren asker olmak, cesur davranmak, itaat etmek, dövüş sanatları alanında ustalaşmak, ülkesini yaşadıkları coğrafi bölgeye şartlarına uygun şekilde koruyabilmek amacı ile vatanseverlik eğitimi vermeye başlardı. Socrates bunun üzerine genel bir vatandaşlık eğitim programı önermiştir (Berns, 1997, s. 19-32). Avrupada vatanseverlilik anayurda bağlılığı anlatırken, Amerikadaki devrim bunun değişmesine sebep olmuştur. Çünkü bu vatanseverlik anlayışı anayurda ihanet anlamı taşımaya başlamıştır. Milletin yeniden meydana gelmesi sırasında bazı ilke ve değerlere bağlı vatanseverlik anlayışının ortaya konulması gerekli görülmüştür (Yazıcı, 2009,s.6). Amerika Birleşik Devletleri'ndeki 11 Eylül saldırılarından sonra vatanseverliğin nasıl öğretileceği üzerine iki görüş savunulmaya başlandı. Bunlardan

ilki sadık vatanseverlik, ikincisi ise kritik vatanseverliktir. Ancak Amerika Birleşik Devletleri'nde kabine düzeninde eğitim bakanlığı bulunsa da federal yapısından kaynaklı olarak bütün devletler kendi eğitim kanunlarını oluşturmaktadırlar. Bu nedenle Amerika Birleşik Devletleri'nde yurtseverliğin öğretilmesiyle ilgili ulusal bir yasa yada politika bulunmamaktadır. Vatanseverliğin çocukların kalp ve zihinlerinde yer edinmesi gerektiği bunu da sevgi, saygı; ve ülkelerinde üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmeyle, gençlerde demokraside oynadıkları rolü eleştirel olarak düşünmeye yönlendirmeleri gerçekleştirilebileceği belirtilmektedir (Gray, 2010, s. 2-16).

Çin'de vatanseverlik eğitiminin kaynağını yönetim sistemleri belirlemektedir. O dönemin siyasi anlayışına bağlı olarak oluşan yurtseverlik eğitimi gerçekleştirilmektedir. Yurtseverlik eğitimi otoriter yapıyı benimsemiş Çin'de sadece okullarda verilen şekli ile kalmayıp, ülkedeki bireylerin tamamını içine alacak şekilde oluşturulmuştur (Qiang & Fairbrother, 2006; akt: Yazıcı, 2009, s.8).

Vatanseverlik eğitimini ele alan ülkelere biride Rusya'dır. Yurtseverlik anlayışını toplumun kaybetme düşüncesi karamsarlığa yol açmaktaydı. 2000 yılların başıyla beraber vatanseverliğe tekrar önem verilmeye başlandı. İlk defa “Rusya Federasyonu Yurttaşlarının Yurtsever Eğitimi (The Patriotic Education of Citizen of the Russia Federation)” programı ortaya konuldu. Vatanseverliği teşvik etmek amacı ile akademik toplantılar, konferanslar, seminerler düzenlendi. İlk ve ortaöğretim tarih derslerinde güncellemeye gidilmiştir (Goode, 2018, s. 258-268).

1.7 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Vatanseverlik değerine ilişkin yapılan çalışmalar aşağıda verilmiştir.

Ercan (2015) “Yetişkinlerde yurtseverlik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi” çalışmasında yetişkin bireylerin kör ve yapıcı yurtseverlik tutumlarının değişkinler ile incelenmesi hedeflenmiştir. Araştırmada betimsel tarama deseni kullanılmıştır. 1436 yetişkin çalışma grubunu oluşturmaktadır. Veri toplamak için yurtseverlik tutum ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda kör ve yapıcı yurtseverlik tutumları açısından anlamlı bir farklılık görülmüştür.

Kurt (2007) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin demokrasi, vatandaşlık, vatanseverlik algıları nitel olarak incelemeyi amaçlamıştır. 45 öğretmen çalışmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırmada verileri toplamak için yüz yüze görüşme ve yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, vatanseverlik eğitimi verilmelidir. Eğitimde müfredat içerisinde ya da tek ders olarak okutulmasında niteliğine dikkat edilmesi gerektiğine dikkat çekilmiştir. Aile, okul, çevrenin vatanseverliğin gelişimi için birlikte hareket etmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Elban (2011) yüksek lisans tezinde yaptığı araştırmada 11. sınıf düzeyinde 531 öğrenci vardır. 531 öğrenciden random yöntemi ile 240 öğrenci belirlenmiştir. Elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre öğrencilerin yapıcı ve tutucu vatanseverlik ile tarih dersine ilişkin tutumları arasında orta düzey ilişki bulunurken, tarih dersine yönelik tutumlarının yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Vatanseverlik tutumları cinsiyete anlamlı farklılık bulunmazken, okul türüne göre yapıcı vatanseverlik tutumlarının farklılaştığı görölmüştür.

Avcı (2015) tarafından yapılan araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde vatanseverlik değerinin kazandırılmasına yönelik öğretmen ve öğrenci görüşlerinin ortaya çıkarılmasını amaçlamıştır. Araştırmaya 128 sosyal bilgiler öğretmeni ile 125 tane 7.sınıf öğrencisi katılmıştır. Veri toplamak için yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yapılan görüşmeler sonucunda vatanseverlik değerinin insanlar, yerler ve çevreler öğrenme alanı ile verildiğini ve en çok gösteri yöntemini kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler ile öğrencilerin vatanseverlik anlayışları arasında benzerlik ve farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur.

Yazıcı (2009) yaptığı araştırmada tarih öğretmenleri ile sosyal bilgiler öğretmenlerinin vatanseverlik ve vatanseverlik eğitimine yönelik tutumlarını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın alışma grubunu 200 öğretmen oluştırmaktadır. Verilerin toplanmasında yurtseverlik tutum ölçeği, yurtseverlik eğitim ölçeği, yurtseverlik eğitimi yöntem ve tekniklerine yönelik anket uygulanmıştır. Toplanan verilerden elde edilen sonuçlara göre, öğretmenler vatanseverlik eğitimine yönelik olumlu tutum göstermektedirler. Ayrıca

öğretmenlerin eğitim sırasında demokratik metotları kullandıkları belirtilmiştir. Öğretmenlerin yurtseverlik tutumları ile yurtseverlik eğitime yönelik tutumları birbirini etkilemektedir sonucuna ulaşılmıştır.

Yazıcı (2013) araştırmasın da azınlık okullarında okumakta olan öğrenciler ile bu okullarda görev yapmakta olan tarih öğretmenlerinin, tarih dersine yönelik görüşlerinin yurtseverlik ve çok kültürlülük açısından değerlendirilmesini amaçlamıştır. Çalışmaya azınlık okullarında okumakta olan 199 öğrenci ile aynı okullarda görev yapmakta olan 13 tarih öğretmeni katılmıştır. Yurtseverlik, çokkültürlülük tutum ölçeği ile anket ve açık uçlu sorular oluşturularak öğrencilere uygulanmıştır. Tarih öğretmenlerine ise yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Elde edilen verilerin sonucuna göre azınlık okullarında okuyan öğrencilerin kendi kimliklerini bulamadıkları, kültürel farklılığı bulunan öğrencilerde vatanseverlik duygusunun gelişmesinde yetersiz kaldığı belirtilmiştir. Tarih öğretmenleri ise öğrencilerin başarısız olduğunu, tarih derslerini sadece okunması zorunlu bir ders olarak gördüklerini belirtmişlerdir.

Cüro ve Gömleksiz (2011) öğrencilere yönelik yaptıkları çalışmada vatanseverlik değerini ülkesini ve vatanını sevme olarak geliştiği saptanmıştır. Çalışmada öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerine göre vatanseverlik durumları incelenmiştir. Sosyo-ekonomik durumu iyi olan okullarda okuyan öğrencilerin vatanseverlik tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Skıtkı (2005) gerçekleştirdiği araştırmasında insanların 11 Eylül saldırısından sonra Amerikan bayraklarını ev, araba ve üzerlerinde sergilediklerini, bu davranışlara yol açan sebebin vatanseverlik mi milliyetçilik mi ya da her ikisinin de ortak sonucumu ortaya çıktığını tespit etmek istemiştir. 605 kişiden rastgele seçilen örnekleme anket uygulanmıştır. Yapılan anket sonuçlarına göre bayrak sergileme davranışının milliyetçilik değil, vatanseverlik sonucu ortaya çıktığını göstermiştir.

Williams, Bliss, Krohn (2009) yaptıkları çalışmada Kore ve ABD Üniversitesinde vatanseverliğin sosyopolitik değerlere sahip olup olmadığını incelemektedir. Çalışma grubunu Amerikan Üniversitesinden 222, Kore Üniversitesinden 215 kişi oluşturmaktadır. Katılımcılara 50 maddelik anket uygulanmıştır. 5 boyutlu ölçekte yapıcı ve kör vatanseverlik, ulusal güvenlik, sivil

özgürlüğe saygı ve militarizm ölçülmüştür. Anket sonucunda iki ülkenin de yapıcı vatanseverlik sonuçları benzer çıkarken, kör vatanseverlikte Kore daha yüksek sonuçlar elde etmiştir.

Kahne ve Middaugh (2006) 11. sınıflar üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmada lise öğrencilerinin vatanseverlik hakkında ne düşündüğünü değerlendirmek istemişlerdir. Araştırmada vatanseverliği üç başlık altında ele almışlardır. Bunlar kör vatanseverlik, yapıcı vatanseverlik ve aktif vatanseverliktir. Yapılan anketler sonucunda iki sorunla karşılaştıklarını, bunlardan ilkinin pasif vatanseverlikken, ikincisinin kör vatanseverlik olduğunu belirtmişlerdir. Eğitimcilerin geçmişi incelemeler ve mevcut durumları dikkate alarak bu konuya uygun müfredatlar oluşturmaları gerektiğine yönelik sonuçlara yer verilmiştir.

Lay ve Purta (2007) çalışmalarında ABD ve Rusya’da ergenlik çağındaki vatanseverlik ve siyasi katılımlarını araştırmayı amaçlamışlardır. 14 yaş grubu ile yapılan çalışmanın sonucuna göre, Rusyalı gençlerin vatanseverlik, devlet kurumlarına güven, sivil katılımında ortalamanın altında kalırken, Amerika bunun tam tersi ortalamanın üstünde tutum sergilemiştir. Her iki ülkede de erkeklerin kadınlardan daha vatansever olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kemmelmeier ve Winter (2008) kişilerin ABD bayrağıyla karşılaşmalarının milliyetçilik ve vatanseverlik artışına neden olup olmadığını araştırdılar. Araştırmaya 55 lisans öğrencisi katıldı. Katılımcıların 33 erkek, 22’si kadındır. Araştırma sırasında farklı ölçeklerden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonucunda ABD bayrağıyla karşılaşan kişilerin vatanseverlik duygusunu arttırdığına yönelik bir bulguya ulaşılmamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeline, çalışma grubuna, veri toplama araçlarına ve verilerin çözümlenmesine ait bilgilere yer verilmiştir.

2.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ

Nitel ve nicel olmak üzere sosyal bilimlerde uygulanabilen iki araştırma yöntemi bulunmaktadır. Sosyal bilimlerde, doğa bilimlerine ait yöntemlerin kullanılabilirliğini tahmin ederek, bilimsel çalışmalar sonucu ulaşılan verileri sayısal hale getirerek değere çevrilmesini amaçlamaktadır. Çalışma grubu dikkate alınarak yapılan araştırmanın evren üzerinde genelleme yapılması ve korelasyon ortaya konulması çabasına girerek nicel araştırmalar ortaya konulur. Gerçekleştirilen araştırmalarda korelasyonun dolaylı yollar ile kurulması sonucu, araştırma küçük gruplar ile sınırlı kalır. Bu da nitel araştırmaların ortaya çıkmasını sağlar (Yazıcı, 2013, s.132). Nitel araştırmalar, katılımcıların içinde bulundukları durumu nasıl algıladıklarını yorumlamaya çalışmaktadır.

Nitel ve nicel araştırmaların avantajları olduğu gibi dezavantajları da bulunmaktadır. Yapılan araştırmada nitel ve nicel veriler bir arada yer aldığından karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Karma yöntem ile gerçekleştirilen araştırmalar, farklı araştırma yöntemlerinin kullanılması sebebiyle araştırmacıya farklı perspektiflerden bakma şansı tanır. Araştırmacının daha fazla kaynaktan araştırma problemini incelemesine imkan tanır (Böke, 2009'den akt: Yazıcı, 2013:133). Karma yöntemde paralel desen için, eşit derecede önemli olan nitel ve nicel veriler birlikte toplanır, bir araya getirilir ve araştırma sorusunun problemlerine cevap bulmak için bir arada kullanılır. Veri toplama biçimlerinden güçlü olan zayıf olanı dengeleyerek araştırma sorusuna bir bütün olarak cevap aranır (Karaoğlu, 2016, s. 71-90). Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden survey (alan taraması) kullanılırken, nitel araştırma yöntemlerinde görüşme tekniği kullanılmıştır. "Tarama

modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır” (Karasar, 2005, s. 77). Görüşme tekniği ise yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış olmak üzere 3 gruba ayrılmaktadır. Araştırmada öğretmen ve öğrencilere yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır.

2.2 ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubunu Kocaeli Körfez İlçesinde bulunmakta olan dört devlet ilkokulu ile bir özel ilkokulun 3 ve 4. sınıf öğrencileri ve öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunda yer alan öğretmenlere ilişkin demografik veriler Tablo 1’de görüldüğü gibidir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyet	N	%
Kadın	22	75,9
Erkek	7	24,1
Toplam	29	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet dağılımı 22 kadın (%75,9), 7 erkek (%24,1) şeklindedir. Cinsiyet dağılımı bakımından karşılaştırıldığında kadın öğretmenlerin sayısının erkek öğretmenlerin sayısından oldukça fazla olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre dağılımı Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Meslekteki Yıllarına Göre Dağılımları

Mesleki Yılı	N	%
4-6 yıl	3	10,3
10-12 yıl	5	17,2
13-15 yıl	3	10,3
16-18 yıl	4	13,8
19 yıl ve üzeri	14	48,3
Toplam	29	100,0

Araştırma grubunda yer alan öğretmenlerin meslekteki yıl süreleri incelendiğinde; 3 kişi 4-6 yıl; 5 kişi 7-9 yıl; 3 kişi 13-15 yıl; 4 kişi 16-18 yıl; 14 kişi 19 yıl ve üzeri meslekteki yıl süreleri olduğunu belirtmiştir. Ankette verilen 1-3 yıl seçeneğini işaretleyen öğretmenin bulunmadığı görülmektedir. 19 yıl ve üzeri meslekteki yıla bakıldığında öğretmenlerden 14 kişi (%48,3) de bir yığılma olduğu öğretmenlerin yarısına yakınının 19 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip oldukları görülmektedir.

Yapılan araştırmada çalışma grubuna katılan öğrenci sayısı 435 olmuştur. Araştırmada sorulan soruların tamamını cevaplayan 382 öğrenci yer almıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları Tablo 3’ de görüldüğü gibidir.

Tablo 3: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	N	%
Kız	224	51,5
Erkek	211	48,5
Toplam	435	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin 224'ü (%51,5) kız iken, 211'i (%48,5) erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeylerine göre dağılımı Tablo 4' de gösterilmektedir.

Tablo 4: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf Düzeyi	N	%
3.Sınıf	202	46,4
4.Sınıf	233	53,6
Toplam	435	100,0

Tablo 4'ü incelediğimizde araştırmaya 3. sınıflardan 202 (46,4) kişi, 4. sınıflardan 233(53,6) kişi katılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyleri Tablo 5'de gösterilmektedir.

Tablo 5: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeyleri

Anne Eğitim Düzeyi	N	%
İlkokul	72	16,6
Ortaokul	81	18,6
Lise	99	22,8
Üniversite	122	28
Yüksek Lisans /Doktora	20	4,6
Toplam	394	90,6

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin eğitim durumları dikkate alındığında annelerin 122'sinin (%28) üniversite, 99'nun (%22,8) lise, 81'inin (%18,6) ortaokul, 72'sinin (%16,6) ilkokul ,20'sinin (4,6) ise yüksek lisans/doktora mezunu olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının eğitim düzeyleri Tablo 6 ile gösterilmektedir.

Tablo 6: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeyleri

Baba Eğitim Düzeyi	N	%
İlkokul	44	10,1
Ortaokul	65	14,9
Lise	113	26,0
Üniversite	161	37,0
Yüksek Lisans/Doktora	19	4,4
Toplam	402	92,4

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının eğitim durumları dikkate alındığında; babaların 161'inin (%37,0) üniversite, 113'ünün (%26,0) lise, 65'inin (%14,9) ortaokul, 44'ünün (10,1) ilkokul, 19'unun (%4,4) ise yüksek lisans/doktora eğitimi aldıkları görülmektedir.

2.3 VERİLERİN TOPLANMASI

Kocaeli İli Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alındıktan sonra veriler toplanmaya başlanmıştır (Bkz: Ek1). Veri toplama sırasında nitel ve nicel veri toplama araçları birlikte kullanılmıştır. Nicel veri toplama aracı olarak öğretmenlere anket uygulanmıştır. Nitel veri toplama aracı olarak öğretmenlere yarı yapılandırılmış görüşme formu ile açık uçlu sorular uygulanırken, öğrencilere yarı yapılandırılmış görüşme formu ile, hikaye tamamlama formları veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Araştırmada Yazıcı (2009) tarafından yüksek lisans tezinde kullanılan üç bölümden oluşan vatanseverlik anket formu kullanılmıştır (Bkz: Ek2). Ankette yer alan vatanseverlik tutumu kısmı Schatz, R. T., Staub, E., & Lavine, H. (1999)'nin, kör ve yapıcı yurtseverlik ölçeğinin Türkçeye çevrilmiş şeklidir. İki boyuttan oluşmaktadır. Vatanseverlik eğitimi kısmı tek boyut olarak yer alırken öğretmenlerin vatanseverlik eğitimine yönelik bakış açılarını belirlemeyi amaçlamıştır. Tezin üçüncü kısmı öğretmenlerin kullanabilecekleri öğretim yöntem ve teknikleri ne

sıklıkla kullandıklarına yönelik sorular içerecek şekilde hazırlanmıştır. Gaziosmanpaşa Üniversitesinde görev yapmakta olan uzman görüşlerinden sonra, yüksek lisans öğrencilerine uygulanarak anket bugünkü şeklini almıştır. Ankete katılan kişilerin demografik özelliklerini belirlemek için cinsiyetleri ve meslekteki yılları sorulmuştur. Vatanseverlik tutumlarının belirlenmesi için 20 soru, vatanseverlik eğitim boyutuna yönelik 10 soru ve vatanseverlik eğitiminde kullanılan yöntem ve tekniklere yönelik 14 soru sorulmuştur. Anket soruları 5’li likert tipinde derecelendirilmiştir. İlk bölümde “hiç, nadiren, bazen, sık sık, her zaman” cevap seçenekleri yer alırken, ikinci bölümde “hiç katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, kuvvetle katılıyorum” cevap seçenekleri yer almıştır. Nitel veri toplama aracı olarak öğretmenlere dört sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile beş sorudan açık uçlu sorular uygulanmıştır (Bkz: Ek3. Öğrencilere nicel veri toplama aracı olarak beş soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır (Bkz: Ek4). Ayrıca öğrencilere vatanseverlik değerini gizli şekilde içinde barındıran hikayeler verilmiştir. Verilen hikayelerde öğrencinin hikayeyi değerlendirmesi için üç soru yöneltilmiştir. “Hikayenin sonunda ne olmuş olabilir?, sen olsaydın ne yapardın?, sen bu öyküyü nasıl sonlandırırdın?” Sorularına cevap vermeleri istenmiştir (Bkz: Ek5). Sorular ve hikayeler hazırlanırken alanında en az doktora derecesine sahip beş uzmanın görüşüne başvurulmuş ve uzmanlardan gelen görüşler doğrultusunda hikaye ve sorulara son şekli verilmiştir.

2.4 VERİLERİN ANALİZİ

Yapılan araştırmada hem nicel hemde nitel veri toplama yöntemi kullanılmıştır. Bu nedenle verilerin analizinde iki şekilde gerçekleştirilmiştir.

Öğretmenlere uygulanan vatanseverlik değerine yönelik anketteki veriler SPSS programına girilerek analiz edilmiştir. Analizle elde edilen verilerin çözümlenmesinde aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri, anketin diğer değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğinin analizinde ise Mann Whitney-U ve Kruskal Wallis-H testleri kullanılmıştır. Öğretmenlere uygulanan görüşme formu ve açık uçlu sorular ile öğrencilere uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formu analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, nitel olarak elde edilen verilerin belirli bir sistem yoluyla tasvir edilmesi amacıyla kullanılan

metottur. İçerik analizinde sistematik olarak daha önceden belirlenmiş adımlar kullanılır. Araştırmanın belirlenmesi, verilerin örneklenmesi, kodlamaların gerçekleştirilmesi ve sonuçların yorumlanıp aktarılması içerik analizinin basamaklarını oluşturur. Kodlamalar gerçekleştirilirken tümdengelimsel ve tümevarımsal yaklaşımlar birlikte kullanılmıştır. Kodalama oluşturulurken mantıksal çıkarımların yanı sıra, elde edilen veriler okunarak kavramlar oluşturulmuş ve benzer kavramlar aynı kategori altında sınıflandırılmıştır. Elde edilen kodlamalar tablo haline getirilir. Bu tabloya dayanarak yorumlama gerçekleşir (etin, 2016).

Öğrencilere uygulanan üç ayrı hikaye formlarındaki  sorudan elde edilen veriler olumlu, olumsuz ve etkisiz başıkları altında toplanarak SPSS programına girilmiştir. Bunun sonucunda öğrencilerin vatanseverlik değerine yönelik tutumlarının diğer değişkenler açısından incelenmesi için t-testi yapılmıştır. Elde edilen veriler yorumlanarak tablolaştırılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgulara ve bulgulara ait yorumlara yer verilmiştir. Araştırma sürecinde yapılan analizler ile elde edilen bulgular tablolastırılarak açıklanmıştır.

3.1 ÖĞRETMENLERİN VATANSEVERLİK DEĞERİNE İLİŞKİN BULGULAR

Öğretmenlere yapılan anket formunda öğretmenlerin vatanseverliğe karşı tutumlarını belirlemek için 20 soru yöneltilmiştir. Veriler ceveplar sonucu vatanseverlik tutumlarına yönelik maddelerin ortalaması ve standart sapması Tablo 7’ de gösterilmektedir.

Tablo 7: Vatanseverlik Tutumlarına Yönelik Yer Alan Maddelerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Vatanseverlik tutumları	N	$\bar{x}$	ss
1.Türkiye’yi tüm kalbi ile desteklemeyen insanlar başka bir yerde yaşamalıdır.	29	1,75	,68
2.Türkiye hemen hemen her zaman haklıdır.	29	1,86	,58
3.Haklı ya da haksız olsun ülkemizi desteklerim.	29	3,41	,98
4. Türkiye’nin resmi AB politikasını protesto edenler Türkiye karşıtıdır.	29	1,68	,60
5.Türkiye’nin politikalarına karşı protesto ve gösteri yapanlar büyük ölçüde zeki, sorumluluk sahibi ve iyi insanlardır.*	29	4,27	,70
6.Türkiye’nin politikalarının hemen her zaman ahlaken doğru olduğuna inanıyorum.	29	2,89	,81
7.Bir başka ülke, hakkında çok az şey bildiğim bir konuda Türkiye’nin önemli bir politikasıyla görüş ayrılığına düşerse, ille de ülkemizin yaklaşımını desteklemem.*	29	3,00	,92
8.İnsanlar sürekli olarak Türkiye’de bir şeylerin akışını değiştirmeye çalışmamalıdır.	29	3,44	1,15
9.Türkiye’nin politikalarını sırf benim ülkemizin politikaları olduğu için desteklerim.	29	2,13	2,01
10.Dünyada Türkiye’ye yönelik zaten çok fazla eleştiri varken, biz yurttaşlar da onu eleştirmemeliyiz.	29	2,86	1,18
11.Bu ülkeyi eleştirmek Türkiye karşıtlığıdır			
12.Bu ülkeyi eleştirenler de dahil, tam bir konuşma özgürlüğüne sahip olmalıyız.*	29	1,79	,90
13.Türkiye’ye mensup olduğum için onun bazı eylemleri beni üzer.	29	3,5	,78
14.İnsanlar, bu ülkeyi olumlu bir yöne doğru hareket ettirmek için çok çalışmalıdır.	29	4,68	,54
15.Eğer Türkiye’yi seviyorsan onun sorunlarının farkına varmalı ve onları düzeltmeye çalışmalısın.	29	4,62	,49
16.Eğer Türkiye Cumhuriyetini eleştirirsem, bunu ona olan sevdiğimden dolayı yaparım.	29	4,41	,62
17.Ülkeme önem verdiğim ve onu geliştirmek istediğim için Türkiye’nin bazı politikalarına karşı çıkarım.	29	4,17	,65
18.Türkiye’ye olan sevgimi olumlu değişim çabalarını destekleyerek gösteririm.	29	4,37	,67
19.Ülke sevgim, popüler fakat yıkıcı olabilecek politikalara karşı çıkmamı gerektirir.	29	4,03	,94
20.Ülkemin güçlü olması kadar haklı olmasına da önem veririm.	29	4,20	,81

*Belirtilen maddeler ters çevrilmiştir.

Tablo 7’ de yer alan maddelere ilişkin puanların standart sapma ve ortalamalarına yer verilmiştir. En az katılım gösterilen 4. maddedir. Bu maddede katılımcılar “Bu ülkeyi eleştirenlerde dahil tam bir konuşma özgürlüğüne sahip olmalıyız.” görüşüne ($\bar{x}= 1.68$) düşük oranda katılım göstermiştir. Katılımcıların en yüksek katılım gösterdiği madde ($\bar{x}= 4,68$) 8. maddedir. “ İnsanlar bu ülkeyi olumlu yöne doğru hareket ettirmek için çok çalışmalıdır.” Maddesinin en yüksek değere sahip olması vatanseverliği çalışma ile bağdaştırdıkları yönünde yorumlanabilir. Maddeler tek tek analiz edildiğinde katılımcıların 8. maddeye “katılıyorum ve kuvvetle katılıyorum” seçeneklerinden başka cevap vermedikleri görülmektedir.

Öğretmenlerin Vatanseverlik Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Yapılan t Testi Bulguları

Öğretmenlerin vatanseverlik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre Mann Whitney U testi bulguları Tablo 8’ de verilmiştir.

Tablo 8: Öğretmenlerin Vatanseverlik Tutumlarının Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Bulguları

Cinsiyet	N	Sıra ort.	Sıra top.	U	p
Kadın	22	14,57	320,50	67,50	,627
Erkek	7	16,36	114,50		

$p>0,05$

Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin vatanseverlik tutumları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Öğretmenlerin Vatanseverlik Tutumlarına İlişkin Puanlarının Meslekteki Yıllarına Göre Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Bulguları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 9: Öğretmenlerin Vatanseverlik Tutumlarına İlişkin Puanlarının Meslekteki Yıllarına Göre Kruskal Wallis-H Testi

Gruplar	N	$\bar{x}$ sıra	X^2	sd	p
4- 6 yıl	3	17,33			
10- 12 yıl	5	16,60			
13- 15 yıl	3	13,50	,784	4	,941
16- 18 yıl 3	4	12,75			
19 yıl ve üzeri	14	14,,89			
Toplam	29				

P>0,05

Yukarıdaki tablodaki verilere göre araştırmaya katılan öğretmenlerin vatanseverlik tutumlarına ilişkin puanlarının meslekteki yıllarına göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir.

3.2 ÖĞRETMENLERİN VATANSEVERLİK EĞİTİMİ ÖLÇEĞİNE YÖNELİK BULGULAR

Öğretmenlerin vatanseverlik eğitimine karşı bakış açılarının nasıl olduğunu belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin vatanseverlik eğitime yönelik görüşlerini belirleyebilmek için vatanseverlik eğitime yönelik 10 soru yöneltilmiştir. Verilen cevaplar sonucu elde edilen verilerin ortalaması ve standart sapmaları aşağıdaki Tablo 10 ile gösterilmiştir.

Tablo 10: Vatanseverlik Eğitimi Boyutuna Yönelik Yer Alan Maddelerin Ortalaması ve Standart Sapma Sonuçları.

Vatanseverlik Eğitimi	N	$\bar{x}$	SS
1.Öğrencilerimin, yurtsever vatandaşlar olmaları benim için önemlidir.	29	4,79	,41
2.Öğrencilerime yurtseverlik bilinci kazandırmaya çalışırım.	29	4,86	,35
3.Yurtseverlik eğitimi, öğrencilerin farklı gruplara karşı daha katı tutum geliştirmelerine yol açar.*	29	2,48	1,21
4.Yurtseverlik eğitimi branşım ile ilgili değildir.*	29	3,86	1,05
5.Yurtseverlik eğitimi demokratik eğitimle bağdaşmaz.*	29	4,37	,62
6.Yurtseverlik, tarih veya sosyal bilgiler derslerinde öğretilmeyecek kadar tartışmalı bir konudur.*	29	4,24	,83
7.Yurtseverlik eğitiminde okullar merkezi rol oynar.	29	4,03	,90
8.Yurtseverlik eğitimi aileye veya diğer okul dışı kurumlara bırakılmalıdır.*	29	3,75	1,02
9.Yurtseverlik eğitimi evrensel değerlerle çelişir.*	29	4,06	,99
10.Yurtseverlik eğitimi dünya barışını olumsuz etkiler.*	29	4,34	,89

*İle belirtilen maddeler ters maddelerdir.

Tablo 10 katılımcıların vatanseverlik eğitimine yönelik maddelere verdikleri cevapların puanlamasının ortalaması ve standart sapması yer almaktadır.. Katılımcıların en fazla katılım gösterdiği madde 2. madde ($\bar{x}= 4,86$) “öğrencilerime yurtseverlik bilinci kazandırmaya çalışırım.” olmuştur. Bu maddeye göre öğretmenlerin vatanseverlik değerini öğrencilere kazandırmayı önem verdikleri yorumunu yapabiliriz. Katılımcılar sorulara genellikle yüksek katılım belirtmişlerdir. Bu maddelerin içinde en düşük katılım gösterdikleri 3. madde ($\bar{x}=2,48$) “Yurtseverlik eğitimi, öğrencilerin farklı gruplara karşı daha katı tutumlar geliştirmelerine yol açar.” olmuştur.

Öğretmenlerin vatanseverlik eğitime yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre Mann Whitney U bulguları Tablo 11 verilmiştir.

Tablo 11: Öğretmenlerin Vatanseverlik Eğitime Yönelik Tutumlarının Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Bulguları

Cinsiyet	N	Sıra ort.	Sıra top.	U	p
Kadın	22	14,73	324,00	71,00	,759
Erkek	7	15,86	111,00		

P > 0,05

Yapılan Mann Whitney U testi bulguları incelendiğinde vatanseverlik eğitime yönelik tutumlarında cinsiyet değişkeni yönünden anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Öğretmenlerin Vatanseverlik Eğitime Yönelik Tutumlarına İlişkin Puanlarının Meslekteki Yıllarına Göre Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Bulguları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 12: Öğretmenlerin Vatanseverlik Eğitime Yönelik Tutumlarına İlişkin Puanlarının Meslekteki Yıllarına Göre Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Bulguları

Gruplar	N	$\bar{x}$ sıra	X^2	sd	p
4- 6 yıl	3	18,50	1,290	4	,863
10- 12 yıl	5	17,10			
13- 15 yıl	3	13,67			
16- 18 yıl 3	4	12,50			
19 yıl ve üzeri	14	14,50			
Toplam	29				

P > 0,05

Yukarıdaki tablodaki verilere göre araştırmaya katılan öğretmenlerin vatanseverlik eğitime yönelik tutumlarına ilişkin puanlarının meslekteki yıllarına göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir.

3.3 VATANSEVERLİK EĞİTİMİNDE KULLANILAN YÖNTEM VE TEKNİKLERE İLİŞKİN BULGULARI

Öğretmenler soyut bir kavram olan vatanseverliği öğretirken hangi teknik ve yöntemlere yöneliyor sorusuna cevap aranmıştır. Öğretmenlere 13 maddeden oluşan soruları cevaplamaları istenmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda elde edilen verilerin ortalaması ve standart sapması Tablo 13 ile gösterilmiştir.

Tablo 13: Vatanseverlik Eğitiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler Boyutuna Yönelik Maddelerin Ortalamaları ve Standart Sapma Sonuçları

Vatanseverlik Yöntem ve Teknikleri	N	$\bar{x}$	Ss
1.Tarih konularını ülkenin olumlu özelliklerine vurgu yapacak şekilde öğretim.	29	4,58	,68
2.Öğrencilerin örnek alması için kendi davranışlarını model olarak kullanırım.	29	4,58	,73
3.Öğrencileri topluma hizmet uygulamalarına yönlendiririm.	29	4,41	,73
4.Belli karakter özelliklerini desteklemek veya onların ihlalini cezalandırmak için kurallar/yaklaşımlar uygulayım.	29	3,48	1,08
5.Kendiliğinden ortaya çıkan sınıf içi tartışmaları kullanırım.	29	3,48	,98
6.Marş, şiir veya kahramanlık türkülerini kullanırım.	29	4,34	,61
7.Yurtseverlik duygusu uyandıracak tarihsel olaylardan yararlanırım.	29	4,31	,66
8.Yurtseverlik duygusu uyandıracak mekânlara geziler düzenlerim.	29	3,58	1,11
9.Öğrencilerin kendi anlayışlarını kendilerinin oluşturmalarına fırsat veririm.	29	4,17	,92
10.Resim, fotoğraf ya da video gibi görsel araçlar kullanırım.	29	4,44	,68
11.Planlanmış ders sunumları, etkinlikler veya sınıf içi tartışmaları kullanırım.	29	4,34	,66
12.Drama, oyun ya da simülasyonlar kullanırım.	29	3,86	1,0
13.İyi ya da kötü olsun, Türk tarihiyle ilgili doğruları öğretim.	29	4,44	,90
14.Öğrencilerin kendi yaklaşımını kabul etmelerini sağlamaya çalışırım.*	29	3,34	1,36

*Belirtilen maddeler ters çevrilmiştir.

Verilen maddelerde öğretmenlerin en çok katılım gösterdiği maddeler 1 ve 2'dir ($\bar{x}=4,58$). Öğretmenler konuların olumlu yönlerine vurgu yaptıklarını ve kendi davranışları ile öğrencilere örnek olduklarını belirtmişlerdir. En az katılım gösterdikleri madde ise ($\bar{x}=3,34$) 13.madde olmuştur.

Öğretmenlerin vatanseverlik eğitiminde kullanılan yöntem ve tekniklere yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre Mann Whitney U testi Tablo 14'de verilmiştir.

Tablo 14: Öğretmenlerin vatanseverlik eğitiminde kullanılan yöntem ve tekniklere yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre Mann Whitney U testi bulguları

Cinsiyet	N	Sıra ort.	Sıra top.	U	p
Kadın	22	15,77	347,00	60,00	,383
Erkek	7	12,57	88,00		

$P > ,05$

Yapılan araştırmada öğretmenlerin vatanseverlik eğitiminde kullanılan yöntem ve tekniklere yönelik tutumlarının farklılık gösterip göstermediğine yönelik yapılan t-testi sonucuna göre vatanseverlik eğitimde kullanılan yöntem ve tekniklerin cinsiyete göre anlamlı fark olmadığı görülmüştür.

Öğretmenlerin vatanseverlik eğitiminde kullanılan yöntem ve tekniklere yönelik tutumlarına İlişkin Puanlarının Meslekteki Yıllarına Göre Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Bulguları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 15: Öğretmenlerin vatanseverlik eğitiminde kullanılan yöntem ve tekniklere yönelik tutumlarına İlişkin Puanlarının Meslekteki Yıllarına Göre Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Bulguları

Gruplar	N	$\bar{x}$ sıra	X^2	Sd	p
4- 6 yıl	3	17,00			
10- 12 yıl	5	19,20			
13- 15 yıl	3	18,33	3,350	4	,501
16- 18 yıl 3	4	15,38			
19 yıl ve üzeri	14	12,25			
Toplam	29				
P>0,05					

Yukarıdaki tablodaki verilere göre araştırmaya katılan öğretmenlerin vatanseverlik eğitiminde kullanılan yöntem ve tekniklere yönelik tutumlarına ilişkin puanlarının meslekteki yıllarına göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir.

3.4 SINIF ÖĞRETMENLERİNİN VATANSEVERLİK DEĞERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Sınıf Öğretmenlerinin vatanseverlikle ilgili görüşlerini daha iyi belirleyebilmek için vatanseverlik anketinin yanı sıra sınıf öğretmenlerine “İstiklal Marşını duyduğunuzda neler hissediyorsunuz? Şeklinde soru yöneltilmiştir. Elde edilen cevaplardan yola çıkarak aşağıdaki şekilde tablo haline getirilmiştir.

Tablo 16: Sınıf Öğretmenlerinin İstiklal Marşının Hissettirdikleriyle İlgili Görüşleri

Sınıf Öğretmenlerinin İstiklal Marşının Hissettirdikleriyle İlgili Görüşleri	f	%
Duygusalılık	15	30
Gurur Duymak	13	24
Ülkesinin Geçmişinin Gözünde Canlanması	5	10
Heyecan Hissetmek	4	8
Cesaret	3	6
Milli ve Manevi Değerler	3	6
Mücadele	2	4
Kahramanlık	2	4
Ülkesine Bağlılık	1	2
Bağımsızlık	1	2
Minnet Duymak	1	2

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin %30 hissettiklerini duygusalılık, %24 gurur duymak şeklinde belirtmişlerdir. *“Geçmişte yaşananlar aklıma gelir ve duygulanırım.”*, *“İstiklal marşının söylenmesi esnasında çok duygulanırım.”* *“Bayrağın göklerde dolaştığını gördükçe gurur duyarım.”* Şekilinde ifadeler ile dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin %10 ülkesinin geçmişinin gözünde canlandığını hissettikleri şu şekilde ifade etmiştir. *“Kurtuluş savaşı ve o dönemin mücadelesi gözümde canlanıyor.”* *“Geçmişte ülkem içinde bulunduğu durum gözümün önüne geliyor.”* %3 ile *“Milli ve manevi duygularım yükseliyor.”* İfadesini kullanarak İstiklal Marşını duyduğundaki hislerini ifade ettikleri görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerine sorulan diğer bir soru ise *“Bayrağı yere düşmüş olarak gördüğünüzde ilk tepkiniz ne olur?”* sınıf Öğretmenlerinin cevapları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 17: Bayrağı Yere Düşmüş Şekilde Gördüklerinde Neler Hissettiklerine İlişkin Görüşleri

Bayrağı Yere Düşmüş Şekilde Gördüklerinde Neler Hissettiklerine İlişkin Görüşleri	<i>f</i>	%
Bayrağı Yerden Kaldırırım	24	66,6
Öfke duymak	5	13,8
Üzüntü Duyarım	4	11,1
Neden Yerde Olduğunu Sorgulamak	2	5,5
Bayrak Sevgisinin Yeterince Verilmediği	1	2,7

Sınıf öğretmenleri % 66,6 ile ilk tepkilerinin bayrağı yerden almak olacağı yönünde görüşlerini belirtmişlerdir. Bayrağı yerde gördüklerinde ilk olarak öfke hissedeceğini %13,8 öğretmenimiz belirtmiştir.

“Ülkenizle ilgili olumsuz bir şey duyduğunuzda nasıl tepki verirsiniz?” sorusuna sınıf öğretmenlerinin verdikleri cevaplar sonucu oluşturulan tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 18: Ülkenizle İlgili Olumsuz Bir Şey Duyduğunuzda Nasıl Tepki Vereceğine İlişkin Görüşleri

Ülkenizle İlgili Olumsuz Bir Şey Duyduğunuzda Nasıl Tepki Vereceğine İlişkin Görüşleri	<i>f</i>	%
Üzüntü Hissetmek	11	32,3
Olumsuzluğun Ne Olduğunu Öğrenmek	10	29,4
Olumsuz Düşüncüyü Değiştirmeye Çalışmak	5	14,7
Öfke Duymak	3	8,8
Öz Eleştiri Yapmak	2	5,8
Savunmaya Geçmek	2	5,8
Anlayışla Karşılama	1	2,9

Sınıf Öğretmenlerinin % 32,3 olumsuz bir şey duyduklarında üzüntü duyacaklarını belirtirken, %29,4 ‘ü olumsuzluğun ne olduğunu öğrenmek isteyeceklerini ve tepkilerini olumsuzluğun ne olduğuna bağlı olarak göstereceklerini belirtmişlerdir. %14,7 ile sınıf öğretmenlerimiz olumsuz olarak duydukları şeyi

değiştirmeye yöneleceklerini bunuda ülkesindeki güzellikleri anlatarak ,ülkesini tanıtmaya çalışarak yapacağını, karşısındaki kişiyi ikna etme çabasını içine girecekleri şeklinde belirtmişlerdir. Öğretmenlerimizden %8,8 olumsuzluk karşısında öfkeleneceklerini hatta tartışma içine girebileceklerini ifade ederken, %5,8 olumsuzluk karşısında ülkesini savunma yönünde tepki verdiklerini belirtirken, %5,8 ise öz eleştiride bulunacaklarını kendilerinde kaynaklı karşısındaki kişide olumsuzluğa sebep olmuş olabileceklerini ifade etmişlerdir. % 2,9'u olumsuzluğu duyduklarında anlayışlı şekilde karşılayacaklarını herkesin farklı düşünceye sahip olabileceğine ve buna saygı duyulması gerektiğine yönelik ifade etmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerine yöneltilen“29 Ekim Cumhuriyet Bayramı için aklınıza ilk gelen ne olur?” sorusuna verdikleri cevaplar sonucunda elde edilen görüşler aşağıdaki şekli ile tablolastırılmıştır.

Tablo 19: Sınıf Öğretmenlerinin 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Denildiğinde Aklına İlk Gelenlerle İlgili Görüşleri

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı için aklınıza ilk gelenlerle ilgili Görüşleri	f	%
Bağımsızlık	15	28,3
Mustafa Kemal Atatürk	8	15,0
Yönetim Şekli	6	11,3
Eşitlik	4	7,5
Demokrasi	4	7,5
Eşitlik	4	7,5
Çağdaşlık	3	5,6
Sınıf İçi Yapılan Hazırlıklar	3	5,6
Devrimler	2	3,7
Haklarımız	2	3,7
Adalet	2	3,7
İstiklal Marşı	1	1,8
Bayrak	1	1,8

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı denildiğinde sınıf öğretmenlerinin %28,3 bağımsızlığın akıllarına geldiğini, %15 Mustafa Kemal Atatürk'ün aklına geldiğini , onun ve silah arkadaşları sayesinde bu bayramı kutlayabildiğimizi ve Atatürk'ün Cumhuriyet için çok önemli olduğunu belirtmişlerdir. %11,3'ü yönetim şeklinin aklına geldiğini ve bunun en iyi yönetim şekli olduğunu ve kanunlarımızda yer aldığını ve öğrencilerine bu şekilde anlattıklarını ifade etmişlerdir. Demokrasi ve eşitlik %7,5 olarak belirtilirken, çağdaşlık ve sınıf içi yapılan hazırlıklar % 5,6 olarak belirtilmiştir. Adalet ve Onuncu Yıl Marşı % 3,7 olarak ifade etmişlerdir. Ayrıca Onuncu Yıl Marşını öğrencilerine de öğretmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin vatanseverlik duygularını daha iyi anlayabilmek amacıyla ayrıca öğretmenlere “Bence vatansever bireyde.....” Şeklinde açık uçlu soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar tablo 20'deki şekli ile tasvir edilmiştir.

Tablo 20: Sınıf Öğretmenlerinin Bence Vatansever Bir Bireyde..... İle ilgili Görüşleri

Bence Vatansever Bir Bireyde.....	f	%
Vatan ve Millet Sevgisi Olmalı	17	34
Çalışkan Olmalı	8	16
Ahlak Olmalı	6	12
Dürüstlük Olmalı	4	8
Üzerine Düşen Sorumlulukları Yerine Getirme Olmalı	4	8
Modern Olmalı	3	6
Aydın Olmalı	3	6
Saygılı Olmalı	2	4
Araştırmacı Olmalı	2	4
Tarih Bilinci Olmalı	1	2

Sınıf öğretmenlerinin %34'ü vatansever bir bireyde vatan ve millet sevgisi olmalı şeklinde ifadede bulunmuştur. Vatanını milletini sevmeyen bir bireyin vatansever olamayacağını, vatansever bireyin gerekirse vatani uğruna canını feda edeceğini belirtmişlerdir. %16'sı çalışkan olmalıdır görüşünü öne sürmüşlerdir. Ülkesi için çalışan, çaba gösteren bireyin vatansever olduğunu düşündüklerini ifade etmişlerdir. En düşük katılım ise %2 ile tarih bilinci olmalıdır olmuştur.

Sınıf öğretmenlerine “Bir Ülkenin Kalkınmasında Değerlerin Rolü.....” sorusuna verdikleri cevaplar tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21: Sınıf Öğretmenlerinin Bir Ülkenin Kalkınmasında Değerlerin Rolü..... İle İlgili Görüşleri

Bir Ülkenin Kalkınmasında Değerlerin Rolü.....	f	%
Önemlidir.	9	28,1
Büyüktür.	8	25
Katkı Sağlar.	5	15,6
Ülke İnsanlarını Birbirine Bağlar	4	12,5
Tartışılmaz.	3	9,3
Olmazsa Olmaz.	2	6,2
Geçmiş İle Geleceği Bağlar.	1	3,1

Sınıf öğretmenlerine yöneltilen “Bir ülkenin kalkınmasında değerlerin rolü....” Sorusuna verdikleri cevaplara göre %28,1 en fazla önemlidir şeklinde ifade etmişlerdir. Değerin katkı sağladığını %15,6 sınıf öğretmeni belirtirken, %12,5 ülke insanların birbirine bağlar şeklinde belirtmiştir.

Ülkesini çok seven insanların” şeklinde sınıf öğretmenlerine soru yöneltilmiştir. Elde edilen cevaplar aşağıdaki şekliyle tablolaştırılmıştır.

Tablo 22: Ülkesini Çok Seven İnsanların..... Özelliklere Sahip Olması Gerekir Sorusuna İlişkin Görüşleri

Ülkesini Çok Seven İnsanların..... Özelliklere Sahip Olması Gerekir	f	%
Çalışkan Olma	14	24,5
Dürüst Olma	12	21
İşini İyi Yapma	10	17,5
Adaletli Olma	8	14
Fedakar Olma	6	10,5
Saygılı Olma	5	8,7
Özeleştirii Yapma	1	1,7
Çevreye Duyarlı Olma	1	1,7

Sınıf öğretmenlerine sorulan ülkesini çok seven insanların nasıl özelliklere sahip olması sorusuna verdikleri cevaplar en fazla %24,5 ile çalışkan olmalı ifadesi olmuştur.%21 çalışkan olma belirtirken, % 17,5'i işini iyi yapma olarak belirtmiştir. İşini iyi yapan, sorumluluklarını yerine getiren insanların ülkesini seven insanlar olduklarını ifade etmişlerdir. Fedakar olma (%10,5) diyen sınıf öğretmenlerimiz ise ülkesi için her türlü fedakarlığı yapması, gerekirse hiç düşünmeden ülkesi için canını vermesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerine sorulan “Etkin Bir Demokrasinin Gereği Olarak.....”sorusuna verilen cevaplara göre Tablo 23’de aşağıdaki gibidir.

Tablo 23: Etkin Bir Demokrasinin Gereği Olarak..... İlişkin Görüşleri

Etkin Bir Demokrasinin Gereği Olarak.....	f	%
Eşitlik	9	20,9
Saygı	9	20,9
Adalet	7	16,2
Düşünce Özgürlüğü	6	13,9
Vatandaşlık Görevlerini Bilme ve Yerine Getirme	6	13,9
Bağımsız Yargı	4	9,3
Yeniliğe Açık Olma	1	2,3
Değerlere Sahip Çıkma	1	2,3

%20,9 ile sınıf öğretmenleri etkin demokrasinin gereğini eşitlik ve saygı olarak belirtmişlerdir. Saygının olmadığı toplumlarda insanların birbirleri ile iyi ilişkiler kurmasının mümkün olmadığını ifade etmişlerdir.%16,2 ile adalet diyen sınıf öğretmenleri adaletin herkes için aynı işlemesi gerektiğini belirtmişlerdir. % 13,9 ile hem düşünce özgürlüğünün hem de vatandaşlık görevlerini bilme ve yerine getirme olarak ifade etmişlerdir. İnsanların istedikleri gibi düşünme hakkına ve bunu dilediği şekilde aktarmanın demokrasinin gereği olduğunu belirtmişlerdir. Demokrasinin gereği olarak bir takım haklara sahip olduklarını bunları bilmeleri aynı zamanda da yerine getirmeleri gerektiğini ifade etmişlerdir. En az karılımı %2,3 ile değerlere sahip çıkma olarak belirtmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin “Okullarda Ülkemizin Tarihi ve Değerleri.....”sorusuna verilen cevaplar tablo 24’de gösterildiği gibidir.

Tablo 24: Okullarda Ülkemizin Tarihi ve Değerleri.....ile ilgili Görüşleri

Okullarda Ülkemizin Tarihi ve Değerleri.....	f	%
Öğretilmelidir.	12	34,2
Yeterince Etkili Anlatılamamaktadır.	5	14,2
Müfredatta Daha Fazla Yer Almalıdır.	4	11,7
Görseller İle Desteklenmelidir.	4	11,7
Bilimsel Kaynaklara Dayalı, Yorum Katılmadan Anlatılmalıdır.	3	8,5
Geziler Düzenlenerek Aktarılmalıdır.	2	5,7
Anasınıfından İtibaren Kazandırılmalıdır.	2	5,7
Öğrencilere Sevdirelmalıdır.	2	5,7
Öyküleştirilerek anlatılmalıdır.	1	2,8

Sınıf öğretmenleri %34,2 ile ülkemizin tarihi ve değerlerinin öğretilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. % 14,2 yeterince etkili anlatılamadığını belirtirken, öğrencilerin anlatılanları içselleştiremediğini, kalıcılığın sağlanamadığını ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenleri %11,7 ile müfredatta daha fazla yer alması gerektiğini ve görseller ile desteklenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Konu yoğunluğundan kaynaklı olarak ülke tarihi ve değerleri öğrencilere yeterince aktaramadıklarını ve yeterli olmadığını ifade etmişlerdir.

3.5 3 ve 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN VATANSEVERLİK DEĞERİNE AİT BULGULAR

3 ve 4. Sınıf öğrencilerinin yarı yapılandırılmış görüşme formunda sorulan sorulara verdikleri cevaplar belirli kategoriler altında değerlendirilerek tablolastırılmıştır. “İstiklal Marşı’nı dinlerken ne hissediyorsunuz?” şeklinde yöneltilen soruya verdikleri cevaplar Tablo 25 ile gösterilmiştir.

Tablo 25: 3 ve 4. Sınıf Öğrencilerinin İstiklal Marşının Hissettirdikleriyle İlgili Görüşleri

3 ve 4. Sınıf Öğrencilerinin İstiklal Marşını Dinlerken Hissettikleriyle İlgili Görüşleri	f	%
Mutluluk	95	23,4
Duygulanıyorum	70	17,2
Gurur	61	15
Mustafa Kemal Atatürk	55	13,5
Mehmet Akif Ersoy	33	8,1
Mustafa Kemal Atatürk	55	13,5
Huzur	17	4,1
Şehitlerimiz	15	3,7
Şehitlerimiz	15	3,7
Güven	11	2,7
Saygı	10	2,4
Sevinç	10	2,4
Bağımsızlık	9	2,2
Kurtuluş Savaşı	3	0,7
Cesaret	3	0,7
Özgürlük	3	0,7

Tablo incelendiğinde öğrencilerden 95 kişi (%23,4), İstiklal Marşını duyduklarında mutluluk hissettiklerini ifade etmişlerdir. Öğrenciler “*İnsanlar kendilerinin evlerinde mutlu hissederler bende İstiklal Marşı okunurken öyle evimdeymiş gibi mutlu hissediyorum.*”, “*Kendimi mutlu hissediyorum.*” *İstiklal Marşına eşlik ediyorum ve bu beni mutlu ediyor.*” Şeklinde cümleler kurarak bu duruma ilişkin mutluluk duygularını ifade etmişlerdir. 70 Öğrenci (%17,2), İstiklal Marşını duyduklarında yoğun şekilde duygulandıklarını belirtmiştir. “*İstiklal*

Marşını dinlerken tüylerim diken diken oluyor, çok duygulanıyorum.”, ”Aklıma birçok yaşanmış şey geliyor ve duygulanıyorum.” Cümleleri ile duygularını belirtmişlerdir. 61 öğrenci (%15) gurur hissettiklerini belirtmiştir. *“İstiklal Marşını dinlerken gururlanıyorum.”* , *“İstiklal Marşını okurken de, dinlerken de gurur hissediyorum.”* 55 öğrenci (%13,5), Mustafa Kemal Atatürk’ün aklına geldiğini ifade etmiştir. *“Sanki Atatürk’ü karşımda görüyorum.”, Atatürk’ü yanımdaymış gibi hissediyorum.”, Atatürk’ün ne kadar zorluklar ile savaştığını ve bu savaşları kazandığını hatırlıyorum.”, Atatürk’ün bizim için yaptıklarını düşünüyorum.”* gibi cümlelerle ifade etmişlerdir.

Öğrencilere yöneltilen “Bayrağımızı yerde görmek sana neler hissettirir.” Sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 26 ile gösterilmiştir.

Tablo 26: 3 ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Bayrağı Yerde Gördüklerinde Hissettikleriyle İlgili Görüşleri

3 ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Bayrağı Yerde Gördüklerinde Hissettikleriyle İlgili Görüşleri	f	%
Üzüntü	174	41,8
Kötü	65	15,6
Kızgınlık	52	12,5
Bayrağı Yerden Kaldırırım.	51	12,2
Sinir	32	7,6
Acı	14	3,3
Saygısızlık	14	3,3
Öfke	11	2,6
Korku	3	0,7

Tablo 26 incelendiğinde öğrencilerin % 41,8’i üzüntü duyacaklarını *“Bayrağı yerde görüp üzüldüm.”* , *“Bayrağı yerde görmek kızgınlık hissetmeme sebep olur.”* gibi cümlelerle bu duygularını ifade etmişlerdir. %15,6’sı kötü hissedeceklerini belirterek *“Bayrağı yerde görmek kötü hissettirir.”* , *“Bunun kötü bir şey olduğunu*

düşünürüm”, “ Ülkemiz için yapılanların önemslenmediğini düşünüp kötü hissederim” %12,5’i kızgınlık hissederken, %12,2’si bayrağı yerden kaldıracaklarını ifade etmişlerdir. ”Hemen yerden alırım ve kaldırırım.” , “Bayrağımız yerde değil göklerde dalgalanmalıdır o yüzden hemen yerden alırım.”, “Öpüp başıma koyup yerden kaldırırım.”, ”Ben o bayrağı ne yapar eder yerden alır yukarı kaldırırım.” gibi ifadeler söylemişlerdir. %3, bayrağı yerde gördüklerinde saygısızlık olarak görececeklerini belirtmiştir. “Ülkemize saygısızlık yapıldığını hissederim.”, “Vatanımıza yapılan saygısızlıktır.”

“Atatürk harf devrimini yapmasaydı ne olurdu?” Sorusu öğrencilere yöneltilmiş alınan cevaplar Tablo 27 ile gösterilmiştir.

Tablo 27: 3 ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Atatürk Harf Devrimini Yapmasaydı Ne Olur sorusuna Yönelik Görüşleri

3 ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Atatürk Harf Devrimini Yapmasaydı Ne Olur Sorusuna Yönelik Görüşleri	f	%
Okuma Yazmayı Zor Öğrenirdik.	139	38,6
Okuma Yazma Öğrenemezdik.	84	23,3
Arapça Konuşurduk.	79	21,9
Okuma yazma oranı düşük olurdu.	21	5,8
Farklı alfabe kullanırdık.	19	5,2
Çağdaşlaşamazdık.	14	3,8
Cahil Olurduk.	4	1,1

Tablo 27’de öğrencilerin %38,6,2’si okuma yazmayı zor öğreneceklerini belirtmiştir. “Harf devrimi olmasaydı çok zorlanırdık.”. Okuma yazmayı öğrenmekte zorlanırdık.” İfadeleri ile açıklamışlardır. %23,3’ü okuma yazmayı öğrenemeyecekleri ifade etmiştir. “Okuma yazmayı öğrenemezdik.”, “Harfler olmayacağı için okuma yazma öğrenemezdik. “ Öğrencilerden %21,9’u Arapça konuşacaklarını belirtmiştir. ”Hala Arap alfabesini kullanacağımız için Arapça

konusurduk.”, “Arap harflerini kullanıp, Arapça konuşurduk. ”Şu an Arapça harfleri kullanıp, Arapça konuşuyor olurduk. Neyse ki Atatürk harf devrimini yaptı.”, “Atatürk harf devrimin yapmasaydı Arapça konuşurduk, zorlanırdık.” %5,8’i öğrenci okuma yazma oranının düşük olacağını ifade etmişlerdir. ”Okuma yazma oranı düşük olurdu.” ,” Okuma yazma öğrenen büyük küçük sayısı az olurdu. Bu yüzden Atatürk’e teşekkür ederim.”

Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin “Bayrağın senin için anlamı nedir?” Sorusuna yönelik verdikleri cevaplar Tablo 28’de gösterilmiştir.

Tablo 28: 3 ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Bayrağın Anlamına Yönelik Hissettikleriyle İlgili Görüşleri

3 ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Bayrağın Anlamına Yönelik Hissettikleriyle İlgili Görüşleri	f	%
Bağımsızlık	118	28
Şehitler	82	19,5
Vatan	69	16,4
Özgürlük	47	11,1
Mustafa Kemal Atatürk	29	6,9
Millet	21	5
Sembol	14	3,3
Gurur	13	3
Gurur	13	3
Güç	8	1,9
Zafer	8	1,9
İstiklal Marşı	5	1,1

Tablo 28: göre öğrencilerini %28’i bayrağı bağımsızlık olarak görmektedirler. *“ülkemizin bağımsız bir ülke olması demektir.”, “bağımsızlığımızın simgesi demektir.”, “Bir insanın bağımsızlığını gösterir.”, “ Bayrağın benim için anlamı*

bağımsızlıktır.”, *“Bağımsızlığı hatırlatıyor.”* İfadelerini kullanmışlardır. %19,5’i şehitlerimizin aklına geldiğini belirtmiştir. *“Benim için anlamı şehitlerimizin ölüp kanı ile bayrağımızın oluşması.”*, *“Bayrağın anlamı şehitlerimiz kurtuluş savaşında canlarını verirken böyle bir bayrağın oluşması.”*, *“Askerlerimizin kanı.”*, *“şehitlerimiz özgüvenleriyle savaşa katılmışlar ve kanlarını dökmüşlerdir.”* %16,4’ü vatan olarak düşündüklerini ifade etmişlerdir. *“o benim vatanım.”*, *vatan ve gururdur benim için.*”, *“benim için vatan, millet demektir. ”Bayrağın benim için anlamı vatandır.”* Tablo incelendiğinde öğrencilerin bayrağı gördüklerinde hissettiklerini sembol, İstiklal Marşı, zafer, gurur, millet, şeref, güç olarak ifade etmişlerdir.

Öğrencilere yöneltilen “Atatürk’ü görseydin ona ne söylemek isterdin? Sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 29 ile belirtilmiştir.

Tablo 29: 3 ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Atatürk’e Ne Söylemek İsterdin Sorusuna Yönelik Görüşleri

3 ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Atatürk’e Ne Söylemek İsterdin Sorusuna Yönelik Görüşleri	f	%
Teşekkür ederim	174	41,8
Seni seviyorum	52	12,5
İzindeyiz	51	12,2
Sorular sorardım	32	7,6
Sarılırım	14	3,3
İyi ki varsın	11	2,6

Tablo 29 incelendiğinde öğrencilerin %41,8’i Atatürk’e teşekkür etmek isteyeceklerini ifade etmişlerdir. *“Ülkemizi düşmanlardan kurtardığın için teşekkür ederdim.”*, *“Atatürk’e bu vatana yaşattıkları için teşekkür ederdim.”*, *“Bizi bu kötülüklerden kurtardığın için çok ama çok teşekkür ederiz.”*, *Bizi düşmanlardan kurtardığın için sana çok teşekkür ederim.”*, *“Sen bizi korudun teşekkür ederim.”* %12,5 öğrenci Atatürk’e seni seviyorum demek istediklerini belirtmişlerdir. *“Sizi çok seviyorum.”*, *“Onu çok sevdiğimi söylemek isterdim.”*, *“onu görmek ister, ne*

kadar çok sevildiğini göstermek isterdim.”, “Biz hep seninle olacağız seni çok seviyorum.” %12,2 öğrenci Atatürk’e izindeyiz demek isteyeceklerini ifade etmişlerdir. “Onun izinden gideceğimi söyledim.”, “Siz bu ülkeye sahip çıktınız bende sizin izinizden giderek ülkeme sahip çıkacağım.”,.” “Merak etme biz senin izinden giderek bu memleketi koruyacağız.” Araştırmaya katılan %7,6 öğrenci sorular sormak istediklerini belirtmişlerdir. “Savaşırken hiç korkmadın mı?”, Savaş sırasında neler hissettiniz?”, “En çok sevdiğiniz kitabınızın adı neydi?”, “Annenden habersiz nasıl askerliği kazanıp orduya geçtin?” “Atatürk’ü görseydin ona ne söylemek isterdin? ”Sorusuna verdikleri diğer cevaplar %2,6 öğrenci iyi ki varsın, %3,3 öğrenci sarılırim şeklindedir.

Çalışma grubunda yer alan öğrencilere uygulanan hikaye tamamlama formuna ait vatanseverlik değerine ilişkin hikayelere verdikleri cevaplar Tablo 30’da belirtilmiştir.

Tablo 30: Hikaye 1 Çocukların Empatik Bakışla Verdikleri Cevapların Analizi

Hikaye 1’e Çocukların Empatik Bakışla Verdikleri Cevaplar	N	%
Mücadele etme	152	46,6
Kaçma / Terk etme	48	14,7
Milli birlik ve beraberlik	31	9,5
Koruma duygusu	27	8,2
İkna etmeye çalışmak	27	8,2
Duygusal tepki verme	25	7,6
Anlaşmaya varma çabası	11	3,3
Şiddete dayalı tepki verme	5	1,5

Öğrencilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde 152 (%46,6) ile mücadele etme olarak ifade etmişlerdir. “Adamları gördükten sonra onları hızlıca durdurmaya çalışırım.”, “Onları durdurmak için elimden geleni yapardım. “Hadi şunları kaçıralım burası bizim ormanımız derdim.”, “Ormanı ve evimi sonuna kadar savunurdum.” 48’i (14,7) kaçmak isteyeceklerini belirtmişlerdir. “Başka bir ormana yaşamaya giderdim.”, “Saklanır sonrada başka yere giderdim.” 31 (%9,5) öğrenci milli birlik ve beraberlik içerisinde olunması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bunu da; “Ormanın korunması için gerekli yerleri arar ve yardım isterdim.”, “Tüm ormanda

yaşayan hayvanlar bir araya gelerek onlara saldırırdık.”, “Arkadaşlarımla birlikte plan kurarak onların ormandan girmesini sağlardık.” Gibi cümlelerle ifade etmişlerdir. 27 (8,2) öğrenci hikayede geçen durumda kötülük yapanları ikna etmeye çalışacaklarını ve ormanı koruyacaklarını belirtmişlerdir. “*Ormanı yok etmeye çalışanlarla konuşur onları ikna etmeye çalışırdım.”, “Yaptıklarının yanlış olduğu konusunda insanları ikna etmeye çalışırdım.” “ Ormanda yaşayan canlıları ve bitkileri zarar görmemeleri için korurdum.”* 25 (%7,6) öğrenci duygularını tepkisel olarak dile getireceklerini belirtmişlerdir. “*Yaptığınız çok yanlış burada hayvanlar yaşıyor derdim.”, “Ormanlara zarar vermemeleri gerektiğini söyledim.”* Öğrencilerin 5 (%1,5)’i tepkilerini şiddet yolu ile göstereceklerini belirtmiştir. “*Bunu da; “Gelen kişileri öldürürdüm.”, “ Gelen insanları yakalayıp aynısını onlara yapardım.”* cümleleriyle ifade etmişlerdir.

Tablo 31:Hikaye 2 Çocukların Empatik Bakışla Verdikleri Cevapların Analizi

Hikaye 2’de Çocukların Empatik Bakışla Verdikleri Cevaplar	N	%
Kaçma / Terk etme	156	54,9
Mücadele etme	72	25,3
Milli birlik ve beraberlik	26	9,1
İkna etmeye çalışmak	17	5,9
Anlaşmaya varma çabası	8	2,8
Duygusal tepki verme	5	1,7

Hikaye 2’ de öğrencilerin küresel ısınmadan dolayı eriyen buzullarda yaşamak durumunda kalan bir penguenin yerinde olsaydı ne yapardı? sorusuna verdikleri cevapların analizi şu şekildedir; 156 (%54,9) kaçacaklarını ifade etmişlerdir. “*Kendime yaşayacak başka buzullar arardım.”, “Gelmek isteyenler ile başka yerlere giderdim.”, “Kendime yaşayacak soğuk yerler arardım.”* 72 (%25,3) öğrenci mücadele edeceklerini belirtmiştir. “*buzdolabı getirerek bütün penguenleri içine yerleştirdi.”, “vatanımı terk etmezdim.”, “İnsanlara küresel ısınmaya sebep olacak şeyleri yapmamalarını söyledim.”, “kamyonlar ile buzlar taşıttırırdım.”, 26 (9,1) öğrenci milli birlik ve beraberlik ile hareket edeceğini ifade etmiştir. “Onları kurtarmak için ortak karar almamız gerektiğini söyledim.”, “Aklına soğutucu icat etmek gelmiş, hep birlikte yaparak buzulların üzerine sıkılmışlar buzullar donmaya*

*başlamış tüm penguenler çok sevinmiş.”, “Birlikte buzulların erimemesi için çözüm yolu arardık.”*17 (%5,9)’si ikna etmeye çalışmayı belirtirken, 8 (%2,8)’i anlaşma yapacaklarını belirtmişlerdir. *“Güneş’e seslenirdim buraları ısıtmaması için anlaşma yapmaya çalışırdım.”, “ Gitmek isteyen hayvanları kalmaları için ikna etmeye çalışırdım.”*

Tablo 32: Hikaye 3 Çocukların Empatik Bakışla Verdikleri Cevapların Analizi

Hikaye 3’de Çocukların Empatik Bakışla Verdikleri Cevaplar	N	%
Mücadele etme	139	49,6
Kaçma / Terk etme	40	14,2
Duygusal tepki verme	30	10,7
Milli birlik ve beraberlik	22	7,8
İkna etmeye çalışmak	21	7,5
Şiddete dayalı tepki verme	17	6,0
Anlaşmaya varma çabası	11	3,9

Hikaye 3’ de öğrencilere; baskı ve kötülükle lideri deviren ve kötü bir şekilde ormanı yöneten bir timsaha karşı ne yapabilecekleri sorulduğunda; 139 (%49,6) ile mücadele edeceklerini ifade etmişlerdir. *“ Timsahın dediklerini yapmazdım.”, “Timsaha karşı gelirdim.”, “Benimde haklarım var diyerek timsahı dinlemezdim.”, “Timsahın böyle davranmasına izin vermezdim.”* 40 (%14,2) öğrenci kaçacağını belirtmiştir. *“Kendime başka orman ararım.”, “Daha fazla yemek için başka yerlere giderim.”* 30 (%10,7) öğrenci duygusal tepki vereceğini söylemiştir. *“Yapmaması gerektiğini söylerim.”, “Bunun yanlış olduğunu söylerim.”* 22 (%7,8) öğrenci milli birlik ve beraberlik içinde olacağını belirtmiştir. *“Timsahı tahtan birlikte indirmeliyiz.”, “Tüm hayvanlar ayaklanarak timsahı göndermeliyiz.”, “ Timsahın yaptıklarına karşılık birlik olup çalışmazdık.”* Öğrencilerin 21 (%7,5) ikna etmeye çalışırken, 17 (%6)’si şiddete dayalı tepkiler vereceklerini ifade etmişlerdir. *“ Timsahı bir yere kapatır aç kalmasını sağlardım.”, “Timsahı yakalayıp onu hayvanat bahçesine kapatırdım.”* 11 (%3,9) ise anlaşmaya varma çabasında olduklarını ifade etmişlerdir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

1. TARTIŞMA

Araştırmada öğretmenlerden elde edilen verilerde vatanseverlik tutumlarına ilişkin görüşlerinin; çok çalışmak, ülkesi için elinden geleni yapmak, ülkesini ve milletini sevmek şeklinde ifade edildiği belirlenmiştir. Yazıcı (2009)'ın yaptığı araştırma sonuçları bu araştırmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. İlgili araştırmada öğretmenlerin ülkelerini sevdiklerini, ülkelerinin gelişmesi için çalışılması gerektiği ve ülkesinin sorunları karşısında farkına varıp, bu sorunların çözümüne yönelik adımlar atılması gerektiği şeklinde tanımladığı görülmektedir. Ersoy ve Öztürk (2015)'ün araştırmasında vatanseverliği ülkesine karşı sevgi duymak, görev ve sorumluluklarının bilinci ile hareket etmek, ülkesinin gelişmesi için çaba harcamak olarak algıladıkları belirlenmiştir. Avcı (2015) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin vatanseverlik değerine yönelik tutuları, kişinin vatanını ve milletini sevip, koruması, çalışması ve çabalaması, ülkesine ait kültürel mirası koruyup önem vermesi şeklinde değerlendirdikleri saptanmıştır. Kurt (2007) yaptığı çalışmada öğretmenlerin vatanını sevmek, ülkelere bağlılık ve yönetime katılım olarak üç temel başlık altında görüş belirttikleri ortaya koymuştur.

Öğretmenler vatanseverlik eğitimi konusunda öğretilmesi gerektiği, önemli bir değer olarak gördükleri ve öğrencilere kazandırılması gerekliliği yönünde görüş belirtmişlerdir. Kurt (2007)'un öğretmenlere yönelttiği vatanseverlik eğitimi verilmeli mi verilmemeli mi? Sorusuna öğretmenler vatanseverlik değerinin öğretiminin önemli olduğu ve ülkesi uğruna canını feda eden kişilerin anlatılması gerektiği yönünde görüş belirtmiş, ayrıca vatanseverlik değerinin tek bir ders ile işlenemeyeceği üzerinde durmuşlardır. Ersoy ve Öztürk (2015)'ün çalışmasında öğretmenlerin vatanseverlik eğitime yönelik algılarının üniversite ile değiştiğini bunu ortaya çıkaran iki sebep olduğu ve ilkinin derslerde vatandaşlık eğitime yer

verilmesi, ikincisinin ise çok kültürlü bir ortama girilmesi ile bu ortamdaki kişilere karşı saygı duygusunun gelişmeye başladığı savunulmuştur. Görüldüğü üzere alan yazında yapılan araştırmalar ile bu araştırma paralellik göstermektedir.

Araştırmada öğretmenler vatanseverlik eğitiminin ailede başladığına, daha sonra eğitim kurumları ile devam ettiğine yönelik görüşler belirtmişlerdir. Karasu Avcı ve İbret (2016) öğretmenlerin vatanseverlik değerini öğrencilere kazandırmada en önemli etkenlerden birinin aile olduğuna, ilk öğrenmenin ailede başladığına ve daha sonra okul da öğretmeni rol model olarak, öğretmenin görüşlerinden etkilenmesi ile bu sürecin devam ettiği belirlenmiştir. Ersoy ve Öztürk (2015) yaptıkları çalışmada öğrencilerin yetiştikleri aile yapısının ve sosyal çevrenin görsel basından etkilendikleri ortaya konmuştur. Öğrencilerin vatanseverlik algısını da en çok etkileyen etmenler arasında ailenin olduğu saptanmıştır. Kurt (2007), gerçekleştirdiği çalışmada katılımcıların vatanseverlik eğitiminde aile faktörüne yeterince vurgu yapmadıklarını, çocukta istendik davranış değişikliği meydana gelmiyorsa bunun en büyük nedeninin aile olduğu belirtilmiştir. Bu durum öğretmenin yanı sıra belirli değerler ediniminde ailenin de büyük önemi olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrenme sırasında kullanılan yöntem, öğrenmenin gerçekleşebilmesinde oldukça önemlidir. Anlatılmak istenenin en etkili şekilde aktarılabilmesi için öğretmenin donanımının yanında yöntem ve tekniklerde gereklidir (Büyükkaragöz ve Çivi,1996:72;akt: Ergani,2010:12). Araştırmada öğretmenlerin belirli yöntem ve tekniklerin dışına çıkmadıkları, bu alanda kendilerini yetersiz gördükleri ve öğretim yöntem ve tekniklerini nasıl uygulayacakları konusunda endişe yaşadıkları, konu yoğunluğu nedeniyle vatanseverlik değerinin anlatımına yeterince zaman ayıramadıkları saptanmıştır. Ayrıca öğretmenlerin seçilen yöntem ve tekniğin okulun fiziki ve maddi şartlarına uygun olmasına, uygulanabilir olmasına önem verdikleri belirtilmiştir. Çelikkaya ve Kürümlüoğlu (2018) çalışmalarında sosyal bilgiler programında vatanseverlik değeri kazandırılırken görsel, haber, örnek olay, ilgi çeken sorular, yazılı yoklama yöntem ve tekniklerine yer verildiği saptanmıştır. Avcı (2015)' nın yaptığı çalışmada öğretmenlerin vatanseverlik değerini kazandırmaları yönünde kullandıkları yöntem ve tekniklerden ilkinin vatanseverliği anlatmak, güncel olayları sınıf ortamına taşımak, ödev vermek ve geziler düzenlemek olduğu

belirtmiştir. Bakioğlu ve Kurt (2009)'un araştırmasında katılımcı öğretmenler müfredatı takip ettiklerini ve güncel olaylardan yararlandıklarını belirtirken, aynı zamanda drama tekniğinin vatanseverlik eğitimde önemli bir role sahip olduğu bunun yanında bayramlar, geziler ve görsellerden faydalanma gibi yöntemler kullandıklarını belirtmişlerdir. Bölük (2018) araştırmasında çizgi filmleri incelemiş ve çizgi filmlerin içerikleri dikkate alındığında vatanseverlik değerinin ilkökul programında 23 farklı kazanımda olmak üzere fazlaca yer almasına rağmen, çizgi filmlerde bu değere yönelik oldukça az örnek olduğunu belirtmiştir. Yıldız (2018) yaptığı çalışmada öğretmenlerin düz anlatım, soru cevap gibi yöntemler kullandıklarına dikkat çekse de, bunun müfredatı yetiştirme kaygısından kaynaklı olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin etkili bir vatanseverlik eğitiminin yaparak yaşayarak, aktif şekilde katılım ile olduğunu savunduklarını, fakat bu anlayışa uygun yöntem ve teknikleri kullanamadıklarını saptamıştır.

Öğrencilerin vatanseverlikle ilgili fikirleri incelendiğinde olumlu tutum içerisinde oldukları görülmüştür. Bayrağa, İstiklal Marşına, ülkemizde meydana gelen yeniliklere, Atatürk'e yönelik sorulara yönelik olumlu cevaplar içerisinde olmuşlardır. Bayrak dendiğinde yerden kaldırılması ve bağımsızlığımızın sembolü olarak ifade etmişler, İstiklal Marşının anlam ve önemini farkında olduklarını ortaya koymuşlar ve Atatürk'e karşı olan sevgi ve minnetlerini aktarmışlardır. Avcı (2015) yaptığı çalışmada öğrencilerin vatanseverlik değerine yönelik tutumlarının vatanını milletini sevmek, vatanını korumak gerekirse onun uğruna şehit olmak, Atatürk'ü sevmek, saygı duymak, vatanın gelişmesi için çalışmak ve dürüst olmak yönünde olduğunu saptamıştır.

Çocukların hikayeleri tamamlamada verdikleri cevaplar örtük biçimde de olsa vatanseverlikle ilgili farkındalıkları olduğunu göstermektedir. Özellikle cevapların içeriğinde yer alan “mücadele etme, direnme, milli birlik ve beraberlikle hareket etme, karşı tarafla olumlu sonuca ulaşmak için anlaşma yapma” gibi durumların sıklıkla yer aldığı görülmüştür. Bu durum çocuklardaki vatanseverlik değerinin öğretmenler aracılığıyla kazandırıldığını akla getirmektedir. Diğer taraftan yukarıda belirtildiği üzere, ailenin de değer kazandırmada etkili bir unsur olduğu görüşünü dikkate alarak üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinde vatanseverlikle ilgili değerlerin kazanmaya başladığını söylemek mümkündür. Bu bulgunun erken yaş

döneminde de vatanseverlik değerinin oluşmaya başladığını gösteren önemli bir bulgu niteliğinde olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca öğretmenlerin ve ailelerin vatanseverlik değerini kazandırmalarının yanı sıra 15 Temmuz hain darbe girişiminden sonra, son yıllarda eğitim alanında yapılan değişiklikler ile öğrencilerin vatanseverlik değerine yönelik görüşlerini geliştirmek ve kuvvetlendirmek amaçlanmıştır. Okullarda her ay bir değer işlenmesine yönelik yapılan çalışmalarda vatanseverlik değeri de ele alınmıştır. Bu değer öğrencilere vatanseverlik duygularını harekete geçirecek resim çizdirme, şiir ve kompozisyon yazdırma, pano hazırlama şeklinde gerçekleştiği gibi, bazı okullarda vatanseverlik değerine yönelik özel klipler hazırlanarak öğrencilere anlatılmak istenmiştir. Ayrıca ders kitapların da 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü olarak okutulmaya başlanmıştır (MEB,2016)

Nazıroğlu ve Göksu (2018) çalışmalarında ortaokul öğrencilerinin vatanseverlik tutumlarını resim ve çizimler yolu ile incelemişlerdir. Araştırmada öğrencilerin bayrak ve 15 Temmuz temalı resimler çizdikleri görülmüştür. Çizimlerde tankın önünde yatan, şehit olan insanlar, vatanını savunan insanlar dikkat çekmiştir. Öğrencilere vatanseverliğin tarifi sorulduğunda 15 Temmuz, Çanakkale, Kurtuluş Savaşı, vatanını ve milletini sevmek, vatan uğruna canını vermek olarak ifade ettikleri saptanmıştır. Akyol (2016) vatanseverlik değerine yönelik öğrencilerin metaforik algılarını incelemiş ve öğrencilerin en çok üzerinde durdukları metaforlar anne, baba, Atatürk, bayrak ve şehitlik olduğu saptanmıştır.

Öğretmenlerin vatanseverliğin değerine yönelik görüşlerine hem nicel hem de nitel yollarla bakıldığında benzer kavramlara dikkat çektikleri görülmüştür. Çalışkanlık, adalet, eşitlik, ülkesini ve milletini sevmek kavramlarına özellikle vurgu yaptıkları görülmüştür. Öğretmenlerin görüşlerinin öğrencileri etkileyip etkilemediği sorusuna ise öğretmenlere yönelttiğimiz sorular ile öğrencilere yönelttiğimiz sorulara verilen cevaplarda benzerlik olduğu görülmektedir. Öğretmenler vatanseverlik değerini çalışkan olma, dürüstlük, vatanını milletini sevmek, bayrağa saygı duyma şeklinde tanımlarken, ülkesine karşı olumsuz durumlarda üzüleceğini belirtmişlerdir. Öğrencilere yöneltilen benzer sorularda da çalışkan olma vurgusunu yapmışlardır. Ülkesine karşı olumsuz durumlarda üzüleceğimi, kızacağımı belirtmişlerdir. Bu durumda öğretmenlerin vatanseverlik değerine yönelik görüşlerinin, öğrencilerin

vatanseverlik değerini etkilediğini ve bu etkinin model olma yoluyla ve vatanseverlik lehine bir tutumda olduğunu söylemek mümkün olacaktır.

2. SONUÇ

2.1 ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİ İLE İLGİLİ SONUÇLAR

ÖĞretmenlere uygulanan vatanseverlik anketi, görüşme formu ve açık uçlu sorular ile araştırmayı oluşturan alt problemlere ilişkin verileri ortaya koymak amaçlanmıştır.

ÖĞretmenlere uygulanan 5’li likert tipine sahip vatanseverlik anketinde madde ortalamalarına bakıldığında öğretmenlerin vatanseverlik tutumlarının yüksek olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan Ğretmenlerin “İnsanlar, bu ülkeyi olumlu bir yöne doğru hareket ettirmek için çok alıŐmalısıdır.” maddesine en yüksek katılımı gösterdikleri görülmektedir. Mann Whitney U testi kullanılarak yapılan iliŐkisel analizlerde çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin vatanseverlik tutumlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir. Yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre araştırmaya katılan öğretmenlerin vatanseverlik tutumlarının meslekteki yıllarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür.

Vatanseverlik anketinin alt bölümlerinden olan vatanseverlik eğitim leğinde “Yurtseverlik eğitimi, öğrencilerin farklı gruplara karşı daha katı tutum geliştirmelerine yol açar.” En düşük katılımı, “ğrencilerime yurtseverlik bilinci kazandırmaya çalışırım.” En yüksek katılımı göstermesi öğretmenlerin vatanseverlik eğitiminde olumlu bir tutum ortaya koymaya alıŐıklarını göstermektedir. Vatanseverlik eğitiminin cinsiyete göre değişiklik göstermekte midir? Sorusuna cevap bulmak için yapılan Mann Whitney U sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Vatanseverlik eğitiminin meslekteki yıllarına göre farklılık göstermediği de yapılan Kruskal Wallis-H testi ile ortaya konmuştur.

Vatanseverlik anketinin son bölümünde yer alan Vatanseverlik Eğitimde Kullanılan Yöntem Ve Tekniklere yönelik ölçekte “ğrencilerin kendi yaklaşımını kabul etmelerini sağlamaya çalışırım.” Maddesine en düşük katılım gösterilirken, “Tarih konularını ülkemin olumlu özelliklerine vurgu yapacak şekilde ğretim.”,

“Öğrencilerin örnek alması için kendi davranışlarımı model olarak kullanırım.” En yüksek katılım gösteren maddeler olmuştur. En yüksek katılımlı madde dikkate alındığında öğretmenlerin vatanseverlik duygularını öğrencilere aktarmada model alma yolunu tercih ettiğini görülmektedir. Mann Whitney U testi ile Vatanseverlik Eğitimde Kullanılan Yöntem Ve Teknikler ile cinsiyet arasında ilişki incelendiğinde anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Yine meslekteki yıl ile Vatanseverlik Eğitimde Kullanılan Yöntem Ve Teknikler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı yapılan Kruskal Wallis-H testi ile ortaya konulmuştur.

Yapılan araştırmada öğretmenlere uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile açık uçlu sorular dikkate alındığında öğretmenlerin verdikleri cevaplar belirli kodlar altında toplanmıştır. Bu kodlamalar sonucunda öğretmenlerin verdikleri cevaplar değerlendirilerek sonuca ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerimiz görüşme formunda yer alan İstiklal Marşına yönelik sorulara, duygulandıklarını, bayrakla ilgili bağımsızlığımızın sembolü olduğunu ve yerde gördüğümüzde yerden kaldırılması gerektiğini, ülkemize yönelik olumsuzluklara yönelik soruya sebeplerin neler olduğunu öğrenmek isteyeceklerine ve 29 Ekim Cumhuriyet Bayramıyla ilgili soruya ise bağımsızlık, yönetim şekli ve Mustafa Kemal Atatürk başlıkları ile en yüksek katılımı göstermişlerdir. Öğretmenlere yöneltilen açık uçlu sorulara vatansever bir bireyde, vatan millet sevgisi olması gerektiğini vurgulamışlardır. Ülkenin kalkınmasında değerlerin rolünü büyük ve önemli olduğunu belirtmişlerdir. Ülkesini çok seven insanların çalışkan, dürüst, saygılı gibi özelliklere sahip olmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Etkin bir demokrasinin gereğini ise eşitlik, saygı, adalet, düşünce özgürlüğü başlıkları altında belirtmişlerdir. Okullarda ülkemizin tarihi ve önemi konusundaki soruya ise okullarda öğretilmesinin önemli olduğunu fakat yeterince etkili anlatılamadığını ifade etmişlerdir.

2.2 ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİ İLE İLGİLİ SONUÇLAR

Öğrencilere uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formunda verdikleri cevaplar belirli kodlamalar altında analiz edilmiştir. Yer alan sorulardan ilki İstiklal Marşına yöneliktir. Öğrenciler bu soruya duygulandıklarını, eski savaş zamanlarının, şehit olan kişilerin akıllarına geldiklerini ifade etmişlerdir.

Bayrağı yerde gördüklerinde neler hissettiklerine yönelik soruya ise, bayrağın asla yerde olmaması, her zaman göklerde taşınması gerektiğini belirtirken. Bayrağı yerde görmelerini kendilerini kötü hissetmelerine sebep olduğunu ve yere atan kişilere kızgınlık, öfke, üzüntü gibi duygular besledikleri söylenebilir.

Harf devrimine yönelik soruya, başka dilleri konuşmak zorunda kalabileceklerini ve bunun onların eğitim yaşantılarını etkileyebilecekleri yönünde görüş belirtmişlerdir.

Bayrağın anlamı sorulduğunda vatan, millet, bağımsızlık, özgürlük, şehitlerin kanı şeklinde cevaplar ile bayrağın kendileri için önemli olduğunu ve bayrağımızın ne kadar zor şartlar ile elde edildiğinin farkında olduklarını belirtmişlerdir.

Atatürk'ü söylemek isteyecekleri sorulduğunda, heyecanlanacaklarını çok fazla soruları olduğunu ve hayatı ile ilgili bilmediğimiz bilgileri de öğrenmek istediklerini belirtirken. Atatürk'e olan sevgilerini ve bu ülke için yaptıklarından dolayı ona minnettar olduklarına da ifadelerinde yer vermişlerdir.

Öğrencilerin vatanseverlik değerine ilişkin görüşlerini daha iyi anlayabilmek için hikayeler oluşturulmuştur Oluşturulan bu hikayelere dayanarak öğrencilere üç soru yöneltilmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar belirli başlıklar altında kodlanmıştır.

Kodlama sonuçlarına göre öğrencilerin vatanseverlik değerine yönelik olumlu görüş içerisinde oldukları bu değere ait görüşlerinin olumlu yönde gelişim gösterdiği belirlenmiştir.

3. ÖNERİLER

- Vatanseverlik soyut bir kavramdır. Bu nedenle öğretmenler, öğrencilere aktarımda bulunurken vatanseverlik değerini somutlaştırıcı yöntemlere başvurmalarıdır. Öğretmenlerin seçtikleri yöntemlerin, okulun fiziki koşullarına, öğrencilerin akademik ve sosyal alanlarına hitap etmeli, ayrıca uygulanabilir olmasına dikkat edilmelidir.

- Vatanseverlik değeri okul öncesinden başlayarak eğitimin her kademesinde ele alınmalı ve desteklenmelidir.
- Öğretmenlerin vatanseverlik değerine önce kendilerinin hakim olmasına ve bunu lisans yıllarında destekleyici uygulamalarla güçlendirmeye özen gösterilmelidir.
- Öğretmenlerin vatanseverlik değeri alanında kendini eksik gördükleri yönler açısından, uzmanlar tarafından destek eğitimleri almalıdırlar.
- Milli bayramları öğrencilerin hepsinin görev sorumluluk alacağı şekilde düzenlenmelidir. Bayram coşkusu ve önemi öğrencilere hissettirilmelidir.
- Ailelerin vatanseverlik değerinde önemli bir rolü olduğu düşünülürse, öğrencilere bilgi aktarımında öğretmen ile tutarlı söylemlere sahip olmaları gerekmektedir.
- Öğrencilere vatanseverlik değerine yönelik bilgileri ifade edebilecekleri, uygulayabilecekleri, yaşamlarına aktarabilecekleri ortamlar oluşturulmalıdır.
- Öğrencilere vatanseverlik değeri ile ilgili yapılan eğitim öğretimin kazanılıp kazanılmadığı ölçme ve değerlendirme yöntemleri kullanılarak denetlenmelidir. Kazanılmadığı ya da eksik kalınan noktalarda tekrarlar, geri dönüşler yapılmalıdır.
- Devlet okulları ile özel okullar arasında vatanseverlik değerine ilişkin farklılık olup olmadığına yönelik çalışma gerçekleştirilebilir.
- Farklı araştırma yöntemleri kullanılarak bunların öğretmen ve öğrencilerde vatanseverlik değerine yönelik etkileri incelenebilir.
- Vatanseverlik değerine yönelik bu çalışma farklı sınıf düzeylerinde ve öğretmen gruplarında uygulanabilir.
- Öğrencilere uygulanan hikayelerin yapısı geliştirilerek farklı çalışmalarda kullanılabilir.

KAYNAKÇA

1.Kitaplar

Çetin, İ. (2016). Nitel İçerik Analizi. M. Özden, & L. Durdu içinde, *Eğitimde Üretim Tabanlı Çalışmalar İçin Nitel Araştırma Yöntemleri* (s. 125-146). Ankara: Anı.

Demircioğlu, İ. H., & Demircioğlu, E. (2017). Tarih Öğretimi, Demokrasi, İnsan Hakları ve Vatandaşlık. *Türkiye'de Tarih Eğitimi Araştırmaları El Kitabı* (s. 57-84). içinde Ankara: Pegem Yayınları.

Hegel, G. (2004). *Hukuk Felsefesinin Prensipleri*, Çev.Cenap Karakaya. İstanbul: Sosyal Yayınları.

İnal, K. (1998). Türkiye'de Ders Kitaplarında Demokratik ve Milliyetçi Değerler- 27 Mayıs ve 12 Eylül Askeri Müdahale Dönemlerine İlişkin Bir İnceleme. *Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Ankara.

Karabağ, G., & İnal, S. (2009). Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programına Göre İçerik. S. Öğülmüş(Ed.) içinde, *İlköğretim Hayat Bilgisi Öğretimi ve Öğretmen El Kitabı* (s. 33-73). Ankara: Pegem Akademi.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Özdemir, M. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Değerlendirilmesi. M. Safran(Ed.) içinde, *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (s. 18-24). Ankara: Pegem Akademi.

Safran, M. (2014). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Sevinç, M. (2006). Evrensel ve Yerel Değerlerin Eğitime Yansımaları. Y. Mehmedoğlu, & A. Mehmedoğlu içinde, *Küreselleşme Ahlak ve Değerler* (s. 205-240). İstanbul: Litera Yayınları.

TDK. (2014). Büyük Türkçe Sözlük. Ankara : TDK Yayınları.

Üstel, F. (2009). *Makbul Vatandaş'ın Peşinde: II. Meşrutiyet'ten Bugüne Vatandaşlık Eğitimi. (4.Basım)*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Viroli, M. (1997). *Vatan Aşkı-Yurtseverlik ve Milliyetçilik Üzerine Bir Deneme. (1. Baskı)*. (çev. Abdullah Yılmaz). Ayrıntı Yayınları.

2. Makaleler, Bildiriler, Diğer Basılı Yayınlar

Ahioğlu, E. (Ocak 2011). Piaget ve Ergenlikte Bilişsel Gelişim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt:19 No:1 1-10.

Akyol, Ş. (2010). İlköğretim Türkçe Dersi 6.Sınıf Kitaplarında Yer Alan Sevgi Temasının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Çanakkale.

Altay, S. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarındaki Değerlerin kazandırılmasında Sivil Toplum Kuruluşlarının Üstlenebilecekleri Roller. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. Konya.

Aslan, M. (2009). Değerler Eğitiminde Kahramanlardan Yararlanma. *Gaziosman Paşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. Tokat.

Avcı, A. A. (2015). Sosyal Bilgiler Dersinde Vatanseverlik Değerinin Kazandırılmasına Yönelik Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri. *Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. Kastamonu.

Bakioğlu, A., & Kurt, T. (2009). Öğretmenlerin Demokrasi Vatandaşlık ve Vatanseverlik Algılarının Nitel Olarak İncelenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi Sayı: 29, Sayfa: 19-39*

Beken, D. C. (2010, Ağustos). Türkiye'de Ulus Devletin İnşaasında Üniversite Mezunlarının Vatanseverlik Olgusuna Katkıları. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. Muğla.

Beldağ, A., & Aktaş, E. (2016). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Eser Kullanımı: Nitel Bir Çalışma. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , Cilt-Sayı:18-2 953-981.

Berns, W. (1997). On patriotism. *The Public Interest, Spring*, s. 19-32.

Bölük, E. (2018). Çizgi Filmlerde Yer Alan Değerlerin İlkokul Hayat Bilgisi Öğretim Programında Yer Alan Değerler Çerçevesinde İncelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. Hatay.

Çelikkaya, T., & Kürümlüoğlu, M. (Aralık 2018). Yeni Sosyal Bilgiler Programında 4. ve 5. Sınıfta Kazandırılması Hedeflenen Değerlere İlişkin Kazanımların İçeriğe Yansımaları. *Değerler Eğitimi Dergisi Cilt 16, No. 36, 7-38*

Çelikkaya, T., & Öztürk Demirbaş, Ç. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki Değerlere İlişkin Görüşleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 527-556.

Demir, F. (2018). Değer Öğretimi Yaklaşımlarına Göre Hayat Bilgisi Dersinde Değerler Eğitimi. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitim Bilim Dalı Doktora Tezi. Malatya.

Ekşi, H., & Dilmaç, B. (2007). Temel Tartışmalar ve Temel Yaklaşımlar. *İlköğretimci Eğitimci Dergisi*, Aralık, 14. 21-29.

Elban, M. (2015). Tarih Eğitimi ve Vatanseverlik Üzerine Bazı Düşünceler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1302-1319.

Ergani, K. (2010). İlköğretim 4 ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Yöntem ve Teknikleri ile Materyal Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. Kütahya.

Ergen, G. (2006). Eleştirel-Bilinçli Sevgi Eğitimi. *Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 150.

Ersoy, A. F. ve Öztürk, F. (2015). Bir vatandaşlık değeri olarak yurtseverlik: sosyal bilgiler öğretmen adaylarının algısı. *İlköğretim Online Dergisi*, 14(3), 974- 992.

F.Butera, M. D. (2005:71-84). On The Relevence Of Studyng Patriotism And Normative Conflict In Changing Attitudes Towards Immigrants. *On the relevance of studing patriotism*, 71-84.

Finn,2007; Fonte, 1997; Lutovinov, 2006; 27. Ravitch 2007'den aktaran Rapoport. (2009). Lonely Business or Mutual Concern:The Role of Comparative Education in the Cosmopolitan Citizenship Debates. *Current Issues in Comparative Education*, 12(1), 23-32.

Güneş, A. & Güneş, F. (2017). Bilişim Gelişim Dönemleri ve Çocuk Kütüphaneleri, Eğitim Bilim Toplum Dergisi, s. 25-49.

Gömleksiz, M. N., & Cüro, E. (2011). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Değerlere İlişkin Öğrenci Tutumlarının Değerlendirilmesi . *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt:8 Sayı:1 105.

Gömleksiz, M. N., & Öner, Ü. (2016). Ortaokul Öğrencilerinin Vatan Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 11/2 1409-1420.

Gül, R. (2013). Bir Değer Eğitimi Olarak İlköğretim Döneminde Doğruluk Eğitimi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. Çorum.

Gürbüz, G. (2006). İlköğretim 7. VE 8. Sınıflarda Vatandaşlık Bilgisi Dersinde Demokrasi Eğitimi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi iSosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. Bolu.

İnal, K. (1998). Türkiye'de Ders Kitaplarında Demokratik ve Milliyetçi Değerler- 27 Mayıs ve 12 Eylül Askeri Müdahale Dönemlerine İlişkin Bir İnceleme. *Doktora Tezi,Ankara Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Ankara.

Izgar, G., & Beyhan, Ö. (2015, Haziran). Değerler Eğitimi Programının İlköğretim Okulu 8.Sınıf Öğrencilerinin Demokratik Tutum ve Davranışlarına Etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi Cilt 13, No. 29, 439- 470*.

Kahne, J., & Middaugh, E. (2006). Is Patriotism Good for Democracy? A Study of High School Seniors' Patriotic Commitments. *Phi Delta Kappan*, 87.8:600-607.

Karagözoğlu, N. (2018). Sosyal Bilgiler Dersinde Vatanseverlik Değerinin Kazandırılmasında Kadın Kahramanların Yaşam Öykülerinin Kullanılması. *International JournalL of Field*, 4 (2), 97-110.

Karasu Avcı, E., & İbret, B. (2016). Vatanseverlik değerine ilişkin okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2501-2518.

Kaya, B. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Vatandaşlık Algıları ile Politik İlgi ve Katılımları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Marmara Üniversitesi*

Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı Doktora Tezi. İstanbul.

Kemmelmeier, M., & Winter, D. (2008). Sowing Patriotism, But Reaping Nationalism? Consequences of Exposure to the American Flag. *Political Psychology*, Vol. 29, No. 6, 2008, 859-879.

Kirişçi, M., Topaç, N., & Bardak, M. (2017, Kasım). Temel Eğitim Düzeyindeki Çocukların Soyut Kavramları Anlamlandırılmalarının İncelenmesiİ: Nitel Bir Çalışma. *III. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Sempozyumu*. Ankara.

Kleingeld, P. (2003). Kant's Cosmopolitan Patriotism. *Kant-Studien*, 94, 299-316.

Kondu, Z., & Sakar, T. (2013). Vatandaşlık Ve Demokrasi Eğitimi Dersi Niçin Verilir? *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 49-60.

Korkmaz, H., & Kaptan, F. (2002). Fen Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının İlköğretim Öğrencilerinin Akademik Başarısı, Akademik Benlik Kavramı ve Çalışma Sürelerine Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22: 91-97.

Kurt, T. (2007). Öğretmenlerin Demokrasi, Vatandaşlık ve Vatanseverlik Algılarının Nitel Olarak İncelenmesi. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul.

Narin, D. (2007, Temmuz). İlköğretim Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nın Vatandaşlık Bilgi, Beceri ve Değerleri Kazandırmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri . *Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı Yüksek Lisans Tezi*. Eskişehir.

Nathanson, S. (1997). Should patriotism have a future in. D. Bar-Tal, & E. Staub içinde, *Patriotism in the lives of individuals and nations* (s. 311-326). Chicago: Nelson Hall Publishers.

Nazıroğlu, B., & Göksu, M.Z. (2018). İmam Hatip Ortaokulu Öğrencilerinin Gözüyle Vatanseverlik Değeri Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. S:13 211-230

Okudan, A. (2010). Eğitim Yöneticilerinin Değerler Eğitiminin Önemi Etkileri ve Uygulamalar Hakkındaki Görüşleri. *Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. İstanbul.

Parlak, İ. (2005). Türkiye’de İdeoloji-Eğitim İlişkisi: Erken Cumhuriyet Dönemi ve Yurt Bilgisi Ders Kitapları Üzerine Bir İnceleme. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi* . Ankara.

Sezer, T., & Yiğit, Ö. (2007). Aktif Vatandaş Yetiştirmede Okul Öncesi Dönemin Önemi. Sempozyum: XVI. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi

Skitka, L. J. (2005). Patriotism or Nationalism? Understanding Post- September 11,2001, Flag-Display Behavior. *Journal of Applied Social Psychology*, 2005,35, 10, pp 1995-2011.

Şarşembiyeva, T. (2015). Kırgızistan'da "Vatanseverlik" Algısı Üzerine Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 19(2) 175-185.

Şimşek, U., Tıkman, F., Yıldırım, E., & Şentürk, M. (2017). Sosyal Bilgiler ve Sınıf Eğitimi Öğretmen Adaylarının Gözünden Vatandaşlık Eğitimi: Nitel Bir Çalışma* Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi.

TDK. (2014). Büyük Türkçe Sözlük. Ankara : TDK Yayınları.

Tosun, H. (2015, Ağustos). Hayat Bilgisi Dersinde Gerçekleştirilen Müze Uygulamaları. *Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. Eskişehir.

Uçar, S. (2009). Sosyal Bilgiler Programındaki Değerlerle İlgili Kazanımlara Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. Adana.

Uğurlu, C. T. (2011). Avrupa Birliği Ülkelerinde ve Türkiye'de Vatandaşlık Eğitimi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* , Cilt:10 Sayı:37 (153-169) .

Ünal Peker, D., & Şen, Ö. E. (2019). İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının Tasarladıkları Materyallerle Öğretim Programında Yer Alan Değerlerin İlişkilendirilmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt 17, No. 37, 77-107.

Yazıcı. (2009:17). Yurtseverlik Eğitimi: Sosyal Bilgiler ve Tarih Öğretmenlerinin tutum ve Algılarına Yönelik Bir çalışma(Tokat İli Örneği)) Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Tokat.

Yazıcı, S., & Yazıcı, F. (2010b). Yurtseverlik Eğitimi: Tarih ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Algı, Tutum ve Eğitimsel Uygulamalarına Yönelik Bir Araştırma. *Uluslar Arası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(10)649-660

Yazıcı, F. (2013). Çok Kültürlülük ve Yurtseverlik Açısından Azınlık Okullarında Tarih Dersleri Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Tarih Eğitimi Bilim Dalı Doktora Tezi. İstanbul

Yeşil, R., & Aydın, D. (2007). Demokratik Değerlerin Eğitiminde Yöntem ve Zamanlama, *TSA* 11(2), 65-84.

Yıldız, R. (2018). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Vatanseverlik ve Sosyal Bilgiler Derslerinde Vatanseverlik Eğitimi Hakkındaki Görüşleri. *Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. Kütahya

Williams, R. L., Bliss, S., & Krohn, K. (2009). Constructive and Blind Patriotism:Relationship to Emphasis on Civil Liberties,National Security, and Militarism in a Korean and an American University *Korean Social Science Journal* XXXVI No. 193~121

3. Elektronik Kaynaklar

Ercan, R. (2015). *Yetişkinlerde Yurtseverlik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Ocak 2019 tarihinde Turkish Studies: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7976> adresinden alındı.

Goode, J. P. (2018, Ocak). Ocak 2019 tarihinde Everyday patriotism and ethnicity in today's Russia: <https://www.researchgate.net/publication/322664695> adresinden alındı.

Gray, G. D. (2010, Mart). *Teaching Patriotism in America's Public Schools; Policy, Practices and Debates Matsuyama University Studies in Language and Literature*. Ocak 2019 tarihinde Vol. 29. No 2. NII-Electronic Library Service: https://ci.nii.ac.jp/els/contentscinii_20171219154317.pdf?id=ART0010103730 adresinden alındı.

Lay, J. C., & Purta, J. (2007). Ocak 2019 tarihinde iteseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.464.7336&rep=rep1&type=pdf adresinden alındı.

MEB. (2005). *Sosyal Bilgiler Programı*. Aralık 2018 tarihinde <http://ttkb.meb.gov.tr/program.aspx?islem=1&kno=39> adresinden alındı.

MEB. (2016). Ocak 2019 tarihinde <http://www.meb.gov.tr/> adresinden alındı.

MEB. (2016). Mayıs 2019 tarihinde <https://ogm.meb.gov.tr> adresinden alındı.

MEB. (2016). *Kırıkkale Milli Eğitim Müdürlüğü Değerler Eğitimi Projesi*. Ocak 2019 tarihinde <http://kirikkale.meb.gov.tr> adresinden alındı.

MEB. (2017). *Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı*. Ocak 2019 tarihinde <https://ttkb.meb.gov.tr/> adresinden alındı.

MEB. (2018). Mayıs 2019 tarihinde <http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx> adresinden alındı.

Merry, M. (2009). *Patriotism, History and the Legitimate Aims of American Education in Bruce Haynes (ed) Patriotism and Citizenship Education*. Aralık 2018 tarihinde http://media.johnwiley.com.au/product_data/excerpt/81/14051998/1405199881.pdf adresinden alındı.

Westheimer, J. (2006). *Politics and Patriotism in Education*. Ocak 2019 tarihinde <http://www.democraticdialogue.com/DDpdfs/PoliticsAndPatriotismInEducation.pdf> adresinden alındı.

EKLER

EK I – Araştırma Onayları

T.C.
KOCAELİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 99332089/605.01/3410072
Konu: Araştırma İzni
(Gizem ÖZCEL)

16/02/2018

VALİLİK MAKAMINA

Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans öğrencisi Gizem ÖZCEL' in “ İlkokul 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin ve Sınıf Öğretmenlerinin Vatanseverlik Değerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” konulu araştırma çalışmasını ilimiz ilkokullarında uygulama talebi, ilgili Üniversitenin 05/12/2017 tarih ve 23521 sayılı yazıları ile bildirilmektedir.

Adı geçen söz konusu çalışmaya esas olmak üzere, ekte sunulan çalışmayı ilimiz ilkokullarında uygulama talebi komisyonumuzca uygun görülmüş olup, İlçe Millî Eğitim Müdürlükleri ve okul müdürlüklerini denetim ve gözetiminde çalışmayı yapmaları Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Fehmi Rasim ÇELİK
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
..../02/2018

Ahmet BÜYÜKÇELİK
Vali a.
Vali Yardımcısı

16 02 18

Körfez Mah. Ankara Karayolu Cad.No:129 Valilik Binası B 3lok Kat:3 KOCAELİ
Elektronik Ağ: www.kocaelimem.neb.gov.tr
E-posta: stratejiler@stirme41@meb.gov.tr

Bilgi için: E. SAĞLAM YAVUZ
Tel: (0262) 3005871

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 4d1d-f13b-3256-8b2c-5ff2 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
KOCAELİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 99332089/605.01/3796398
Konu: Araştırma İzni
(Gizem ÖZCEL)

22/02/2018

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi :05/12/2017 tarihli ve 23521 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sosyal Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans öğrencisi Gizem ÖZCEL' in “ İlkokul 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin ve Sınıf Öğretmenlerinin Vatanseverlik Değerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” konulu araştırma çalışmasını İmiz ilkokullarında uygulama talebinin uygun görüldüğüne ilişkin, 16/02/2018 tarih ve 341.0072 sayılı Valilik Onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Ahmet BÜYÜKÇELİK
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:Valilik Makam Oluru

22 02 2018
EMEL SAĞLAM YAVUZ
ŞEF

Körfez Mah. Ankara Karayolu Cad. No:129 Valilik Binası B Blok Kat:3
Elektronik Ağ: www.kocaelimem.meb.gov.tr
e-posta: stratejigelistirme41@meb.gov.tr

Bilgi için: E.SAĞLAM YAVUZ
Tel: (0 262) 3005871
Faks: (0262) 32115 54

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 05be-64f9-3654-bcd3-4faf kodu ile teyit edilebilir.

EK II - Öğretmenlere Uygulanan Anket Formu

Sayın Katılımcı;

Bu anket, sizlerin yurtseverlik ve yurtseverlik eğitimiyle ilgili görüşlerinizi belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Sizden beklenen soruları dikkatlice okuyup içtenlikle cevaplamanızdır. Verdiğiniz cevaplar sadece bilimsel araştırma amaçlı kullanılacak ve sonuçlar gizli tutulacaktır. Katılım gönüllülük esasına dayalı olduğundan anketi doldurmayabilir ya da istediğiniz yerde bırakabilirsiniz.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

1.BÖLÜM

Aşağıda *yurtseverlik eğitimi verirken* kullanabileceğiniz yöntem, teknik ve etkinliklere ilişkin sorular yer almaktadır. Size en uygun seçeneği işaretleyiniz.

	Hiç	Kadın	Bazen	Sık Sık	Her Zaman
1. Tarih konularına ülkenin olumlu özelliklerine vurgu yapacak şekilde öğretim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Öğrencilerin örnek alması için kendi davranışlarını model olarak kullanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Öğrencileri topluma hizmet uygulamalarına yönlendiririm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Belli karakter özelliklerini desteklemek veya onların ihlalini cezalandırmak için kurallar/yaklaşımlar uygulırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Kendiliğinden ortaya çıkan sınıf içi tartışmaları kullanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Marş, şür veya kahramanlık türkülerini kullanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Yurtseverlik duygusu uyandıracak tarihsel olaylardan yararlanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Yurtseverlik duygusu uyandıracak mekânlara geziler düzenlerim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Öğrencilerin kendi anlayışlarına kendilerinin oluşmasına fırsat veririm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Resim, fotoğraf ya da video gibi görsel araçlar kullanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11. Planlanmış ders sunumları, etkinlikler veya sınıf içi tartışmaları kullanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12. Drama, oyun ya da simülasyonlar kullanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13. İyi ya da kötü olsun, Türk tarihiyle ilgili doğruları öğretim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14. Öğrencilerin kendi yaklaşımını kabul etmelerini sağlamaya çalışırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

2.BÖLÜM

Aşağıdaki maddelerde ifade edilenlerin karşılığı olarak size en uygun düşen şıkkı işaretleyiniz.

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kuvvetle Katılıyorum
1. Türkiye'yi tüm kalbiyle desteklemeyen insanlar başka bir yerde yaşamalıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Türkiye, hemen hemen her zaman haklıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Haklı ya da haksız olsun ülkemi desteklerim	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Türkiye'nin resmi AB politikasını protesto edenler Türkiye karşıtıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Türkiye'nin politikalarına karşı protesto ve gösteri yapanlar büyük ölçüde zeki, sorumluluk sahibi ve iyi insanlardır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Türkiye'nin politikalarının hemen her zaman ahlaken doğru olduğuna inanıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Bir başka ülke, hakkında çok az şey bildiğim bir konuda Türkiye'nin önemli bir politikasıyla görüş ayrılığına düşerse, ille de ülkemizin yaklaşımını desteklemem.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. İnsanlar sürekli olarak Türkiye'de bir şeylerin akışını değiştirmeye çalışmamalıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Türkiye'nin politikalarını sırf benim ülkemizin politikaları olduğu için desteklerim	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Dünyada Türkiye'ye yönelik zaten çok fazla eleştiri varken, biz yurttaşlar da onu eleştirmemeliyiz.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11. Bu ülkeyi eleştirmek Türkiye karşıtlığıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12. Bu ülkeyi eleştirenler de dahil, tam bir konuşma özgürlüğüne sahip olmalıyız.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13. Türkiye'ye mensup olduğum için onun bazı eylemleri beni üzer.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14. İnsanlar, bu ülkeyi olumlu bir yöne doğru hareket ettirmek için çok çalışmalıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15. Eğer Türkiye'yi seviyorsan onun sorunlarının farkına varmalı ve onları düzeltmeye çalışmalısın.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16. Eğer Türkiye Cumhuriyetini eleştirirsem, bunu ona olan sevgimden dolayı yaparım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
17. Ülkeme önem verdiğim ve onu geliştirmek istediğim için Türkiye'nin bazı politikalarına karşı çıkarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18. Türkiye'ye olan sevgimi olumlu değişim çabalarını destekleyerek					

gösteririm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19. Ülke sevgim, popüler fakat yıkıcı olabilecek politikalara karşı çıkmamı gerektirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
20. Ülkemin güçlü olması kadar haklı olmasına da önem veririm	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
21. Öğrencilerimin, yurtsever vatandaşlar olmaları benim için önemlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
22. Öğrencilerime yurtseverlik bilinci kazandırmaya çalışırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
23. Yurtseverlik eğitimi, öğrencilerin farklı gruplara karşı daha katı tutum geliştirmelerine yol açar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
24. Yurtseverlik eğitimi branşım ile ilgili değildir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
25. Yurtseverlik eğitimi demokratik eğitimle bağdaşmaz.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
26. Yurtseverlik, tarih veya sosyal bilgiler derslerinde öğretilmeyecek kadar tartışmalı bir konudur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
27. Yurtseverlik eğitiminde okullar merkezi rol oynar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
28. Yurtseverlik eğitimi aileye veya diğer okul dışı kurumlara bırakılmalıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
29. Yurtseverlik eğitimi evrensel değerlerle çelişir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
30. Yurtseverlik eğitimi dünya barışını olumsuz etkiler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

EK III – Öğretmenlere Yöneltilen Görüşme Formu ve Açık Uçlu Sorular

GÖRÜŞME FORMU

Cinsiyet: ☐Kadın

☐Erkek

Meslekteki Yılı:

☐1-3 yıl

☐4-6 yıl

☐7-9 yıl

☐10-12 yıl

☐13-15 yıl

☐16-18 yıl

☐19 yıl ve üzeri

1. İstiklal Marşını duyduğunuzda neler hissediyorsunuz?

2. Bayrağı yere düşmüş gördüğünüzde ilk tepkiniz ne olur?

3. Ülkenizle ilgili olumsuz bir şey duyduğunuzda nasıl tepki verirsiniz?

4. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı için aklınıza ilk gelen ne olur?

Lütfen aşağıdaki ifadeleri tamamlayınız.

Bence vatansever bir bireyde,

.....
.....
.....

Bir ülkenin kalkınmasında değerlerin rolü

.....
.....
.....

Ülkesini çok seven insanların

.....
.....
.....özelliklere sahip olması gerekir.

Etkin bir demokrasinin gereği olarak.....

.....
.....
.....

Okullarda ülkemizin tarihi ve değerleri

.....
.....
.....

EK IV – Öğrencilere Yönelik Görüşme Formu

Bu araştırmadan elde edilecek sonuçlar, bundan sonraki eğitim uygulamalarında yapılabileceklerle ilişkin yol göstermek açısından önemlidir. Bu nedenle sizlerin görüşlerinizi içtenlikle belirtmenizi rica ederiz. Katılımınız için teşekkürler.

1. BÖLÜM

Bu bölümde size ilişkin kişisel bilgiler sorulmaktadır. Lütfen aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1) Doğum Tarihi:

2) Okulunuzun Adı:

Lütfen Belirtiniz.....

3) Sınıfınız:

☐3. Sınıf

☐4. Sınıf

4) Cinsiyetiniz:

☐Kız

☐Erkek

5) Anne ve Babanızın eğitim düzeyini işaretleyiniz:

Anne	Baba
İlkokul	İlkokul
Ortaokul	Ortaokul
Lise	Lise
Üniversite	Üniversite
Yüksek Lisans/Doktora	Yüksek Lisans/Doktora

Bu araştırmadan elde edilecek sonuçlar, bundan sonraki eğitim uygulamalarında yapılabileceklerle ilişkin yol göstermek açısından önemlidir. Bu nedenle sizlerin görüşlerinizi içtenlikle belirtmenizi rica ederiz. Katılımınız için teşekkürler

1. İstiklal Marşını dinlerken ne hissediyorsun?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Bayrağı yerde görmek sana neler hissettirir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Atatürk harf devrimini yapmasaydı ne olurdu?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Bayrağın senin için anlamı nedir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Atatürk'ü görseydin ona ne söylemek isterdin?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EK VI – Öğrencilere Yöneltilen Hikayeler

Hikaye 1

Yemyeşil ağaçların olduğu, hayvanların neşe içinde yaşadığı ormanın birinde, sabah güneş doğarken hayvanlar büyük bir gürültü duydular. Gürültünün arkasından çığlıklar gelmeye başladı. Yuvasında uyuyan sincap birden fırlayarak dışarı çıktı. Gördüğü şeye inanamadı. Kocaman iş makineleri ormana girmiş ağaçları kesiyor, hayvanların yuvaları ateşe veriliyor, gökyüzünden helikopterler ile ardı arkası kesilmeyen çöpler atılıyordu. Bu sırada diğer hayvanlar da sincabın yanına geldi. Hepsi büyük bir korku içindeydi. Ormanları onların yaşayabilecekleri tek yerd. Yaşadıkları şaşkınlık ve korkunun ardından ne yapacaklarını düşünmeye başladılar;

Bundan sonra ne olmuş olabilir?

Sen olsan ne yapardın?

Sen bu öyküyü nasıl sonlandırırdın?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hikaye 2

Yüksek buzullarla kaplı bir dağda penguenler yaşarmış. Yaşadıkları yeri çok severlermiş. Ama bir gün havalar ısınmaya, buzullar erimeye başlamış. Penguenler günlerden bir gün toplanıp yaşadıkları bu durumu görüşmeye karar vermişler. Toplantıda penguenlerden bazıları; “buzullar eriyor, kendimize yaşayacak başka bir yer bulmalıyız” demiş. Bazı penguenler ise; “burası evimiz, başka yerde nasıl yaşar, nasıl yemek buluruz?” diyerek itiraz etmiş. Bu tartışma giderek büyümüş. Penguenler birbirlerinden ayrılmak istemedikleri için ne yapacaklarını bilememişler. Ne yapsak da bu sorunu çözssek diyerek düşünmeye başlamışlar.

Bundan sonra ne olmuş olabilir?

Sen olsan ne yapardın?

Sen bu öyküyü nasıl sonlandırırdın?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hikaye 3

Buralardan çok uzakta bir ormanda ormanlar kralı aslanı yerinden eden ve yerine geçip tüm hayvanlara hükmeden bir timsah varmış. Bu timsah ormandaki tüm hayvanları çok korkutur, onlara emirler yağdırır, kendi istediklerini yaptırırmış. Yaptıkları işler karşılığında da orman ahalisine az miktarda yiyecek verirmiş. Zavallı hayvancıklar da bu timsahtan hem korktuklarından hem de bize iş ve yiyecek veriyor diyerek sesini çıkartmazmış. Ama bu durumdan çok da hoşnut değillermiş. Bir gün timsah bir karar vermiş. Bundan sonra tüm hayvanlar daha fazla çalışacak, ama daha az yiyecek alacaklarmış. Bu haber ormanda hızla duyulmuş.

Bundan sonra ne olmuş olabilir?

Sen olsan ne yapardın?

Sen bu öyküyü nasıl sonlandırırdın?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ÖZGEÇMİŞ

1993 yılında İzmir'in Konak ilçesinde doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Kocaeli ilinde tamamladı. 2011 yılında Artvin Çoruh Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümünde başladığı üniversite hayatına 2013 yılında Kocaeli Üniversitesinde devam etti ve 2015 yılında dereceyle mezun oldu. 2015 yılında Ankara'da gördüğü eğitim sonrası usta öğretici sertifikası aldı ve Kocaeli' de özel eğitim öğretmeni olarak çalışmaya başladı. 2017 yılında özel bir eğitim kurumuna geçti ve sınıf öğretmeni olarak göreve başladı. Hala özel bir eğitim kurumunda sınıf öğretmeni olarak görev yapmaktadır.